Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Октябрийн 1921 оной ерхим 26-ньэ гарана | № 176 (15799) | 1981 оной августын 1, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ— ЭРШЭ, ДЭЛИСЭ, ШАНАР!

«ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ ЧАС БҮХЭН ҮНЭТЭЙ ГЭЭШЭ! ХҮДЭЛМЭРИИН НАРИН НЯГТА ЭМХИДХЭЛ ХЭРЭГЭЙ АМЖАЛТЫЕ ШИИДХЭДЭГ, АЙАХЫН ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД БОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭД, ПРОПАГАНДИСТНУУД БА АГИТАТОРНУУД ХҮНҮҮДЭЙ АЖАЛЛАДАГ ГАЗАРТА БАЙХА. ГАРАҺАН АСУУДАЛНУУДЫЕ ТҮРГЭНӨӨР, БҮТЭМЖЭТЭЙГӨӨР ШИИДХЭХЭ, ХҮДЭЛМЭРИИН ДУТАГДАЛНУУДЫЕ УСАДХАХА ГЭЭШЭ ИЛАНГАЯА ШУХАЛА».

(КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй болон Министрнүүдэй Советэй хандалгаһаа).

ШАДАЖА АБАБАЛ, ШҮҮХЭБДИ

[illegible] жэлдэ тохёолдоһон [illegible] уларнлай эрхэ байдаг[illegible]таараада абажа, манай [illegible]ныхид үбһэ тэжээл [illegible]ганын хүдэлмэрине хэ[illegible] хоозонэйхиһээ эмхитэй [illegible]аар, эршэтэй шангаар [illegible] гэжэ оролдоно.

[illegible] талаар үнгэрһэн жэ[illegible] алдуу эндүүе хараа[illegible]абажа, нэгэдэхеэр, үбһэ [illegible]алгаа урдынхиһаа һу[illegible] эртэ орообди. Түрүү[illegible]эжэндэ Сэлэнгэ му[illegible] арал дээгүүрхи. Бай[illegible]урье шадархи уһа на[illegible] газарай ногоо сабша[illegible]лгаа һэмди. Хоёрдо[illegible]зарим отделениннууд нё[illegible] сабшалангай ногоон [illegible]ургаг гэжэ хүлеэһээр, [illegible]шэр машина техни[illegible]лоор табяагүй байгаад. [illegible] сабшалангай ногоое [illegible] сабшажа хүшэ хүрэнгүй [illegible]руулаа һэн. Энэ жэлдэ [illegible] юумэн болохо ёһогүй. [illegible]тыы адууһа малла[illegible] үбһэ тэжээл шадаал [illegible] албог ехээр, эрхим ша[illegible]ргаар, бэлэдхэхын тула [illegible] хүсэ шадалаа, хамаг [illegible] боломжоёо элсүүлхэ гэ[illegible]КПСС-эй обкомой, Бу[illegible]ай АССР-эй Верховно [illegible]эй Президиумэй, рес[illegible]ийн Министрнүүдэй [illegible]эй хандалга соо заагг[illegible]. Манай ажахын үбһэ[illegible]й звенонуудта, бригада, [illegible]нүүдэ, хаа хаанагуй [illegible]ндалга зүбшэн хэлсэг[illegible]. Энэндэ харюу болгон, [illegible]ынгөө арга боломжо[illegible], нөөсөнүүдые ушөө [illegible] хаража үзөөбди. Тэрэ[illegible] олонхи звенонууд үб[illegible]жаал бэлэдхэхэ талаар [illegible] абаһан үялгата даабаг[illegible]удаа дахин хаража үзөөд, [illegible] шэнэлжэ, бүрин дээ[illegible]үзэгдэһэн социалис үял[illegible]дые абана.

[illegible]лай шубуунай фабрика [illegible] үбалжэлгын үедэ мал[illegible]лсэд хүрэхэ үбһэ тэ[illegible] бэлэдхэхын тула бухы[illegible] 40,4 мянга үлүүтэй [illegible]тер үбһэ һүрилжэ абаха, [illegible]ргэ шахуу тонно сенаж, [illegible] тонно силос дараха, [illegible] тонно витаминтай ногоо[illegible] гурил бэлэдхэхэ зорилг[illegible]. Бухыдөө тэжээл нё[illegible]онойхиһоо зарим тэды [illegible]абаха болоно.

[illegible] тоонууд минл таама[illegible] абтаагүй. Совхозой [illegible]лад, мэргэжэлтэд, ху[illegible]рилэгшэд хаанахи га[illegible] хэды шэнээн үбһэ но[illegible]гоон хүрэгдахаб, урдань сабшагдадаггүй газар үшөө хаагуур бииб, тэрэнэй ургасые хайшан гэзд абахабибди гэжэ хуу тодорхойлон бэеэрээ нимэ түсэб урдаа табяа гэзэ. Гадна һуулэй үедэ ороһон элбэг уһатай хура бороо сабшалангай, тэжээлэй ургамалнуудайшье ургасые хараа байса һайжаруулба. Тиимэһээ урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхэ арга боломжо мадна бии.

Үбһэ хүрэлгын түрүүшын үдэрһөө отделени, бригадануудта хамта гол түлэб опь-һожоруулгаһан 9 звено хүдэлиэ. Ондоогоор хэлэбэл, звенонуудта 170 шахуу хүн, 56 трактор үбһэ сабшалга, хүрэлгэдэ үдэр бүри ажаллана. Энээнһээ гадна сельскэ Советуудэй үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн үбгэд, хүгшэд, үхибүүдиэ, шефскэ, организацинуудай хүдэлмэришэдһөө бүридэһэн хэдэн звено уһа намагай заха, арал тохойгоор үбһэ сабшажа абана, набшаһа намаа бэлэдхэнэ.

Байгша ондо бухы үбһэ тэжээлые айхабтар наринаар бүридхэжэ, һайнаар шэгнэжэ, шанарыень зүбөөр тодорхойлжо абаха хэрэгтэ гол анхарал хандуулгадана. Жэшээнь, гол сабшалан дээрэһээ абаһан үбһэнэйнгөө 80 процентнөө бага бэшыень хураажа абаһаар фермэ, комплексинуудай хажууда, малай үбэлжэхэ газарта зөөжэ һурилхэбди. Тиигэхын тула үбһэ ехээр ашажа, шэрэхэ тусгаар үндэр болгодоһон хоорботой тракторай тэргэнүүдые бэлдээ, заримыень автомашинада тодхообди. Иимэ тэргэдэ нэгэ доро 15—16 центнер үбһэ ашаха агрегатай юм. Мүнөө 5 мянга үлүүтэй центнер үбһэн фермэнүүдэй хажууда зөөгдэжэ сомогдоо. Энээнэй ашаар үбһэн гэзлэгүйгөөр сабрэрээр абтана, тоо бүридхэлынь зүбөөр хэгдэнэ.

Үнэндөө, дээрэ хэлэгдэгшэһээ ушөө ехэ үбһэ абаад байха һэмди. Теэд һуулэй үеын хүрэ бороо хуряалгые һаатуулаа.

Үбһэшэдэй звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Василий Евграфович Нечкинэй хүтэлбэрилдэг онһожоруулгаһан звено түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр түрүүшын 800 центнер үбһэ һүрилөө. Александр Александрович Новосельцев, Геннадий Михайлович Власов гэгшэдэй даадаг звенопууд Сэлэнгэ мүрэнэй арал дээгүүр гол түлэб гар хажуураар, морин косилкаар сабшажа, тус тустаа 500—600 центнер үбһэ сомоо. Эдэнтэй хамта манай шефүүд — Тимлюйн цементын заводой хүдэлмэришэд машинист П. К. Брельгинэй хүтэлбэри доро баһа нэгэ звено болоод үбһэ сабшажа, хуряажа абанхай. Шефүүдэй маада 1800 центнер үбһэ бэлэдхэжэ үгэхэбди гэжэ мэдүүлэнхэй.

Модо бургааһанай намаа набша, жэжэ мушэрөөр, хээрын халаахай, ногоогоор витаминтай ногооной гурил түлэг гаргажа байнабди. АВМ-0,65 түхэлэй гурбан агрегат таһалгаряагүй хүдэлгэдэнэ. Түрүүшын 170 тонно витаминтай ногооной гурил складта оруулагдаа. Илангаяа механизаторнуудай И. В. Окишев, Н. М. Бурлаков гэгшэдэй хүдэлдэг агрегат һайн бүтэсэ туйлана. Иигэд удахагүй эртэ таригдаһан горох, обёосой холиос ногоо сабшажа, сенаж даража эхилхэмнай.

Фабрикын дирекци, партком, рабочком, мэргэжэлтэд нютагай сельскэ Советуудтэй хамта хүн зонние энэ харюусалгатай кампанида үргэнөөр хабаадуулха, мүн һайнаар хүдэлиэ, эрхим үрэ дүн түйлаһан звено, түрүүшүүлые урмашуулха хэмжээнүүдые хараалаад, тэлэнээ бэлэдхэжэ байна. Бригада, звено бүхэндэ суглаануудые үнгэргэжэ, бухы ушар байдалые ойлгуулжа, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдөөбди. Илангаяа үбһэшэдэй ажалай түлөөнэй гурим, нэмэлтэ түлбэри тухайнь хэлэжэ үгөөбди. Бухы тэжээлээ һайн шанартайгаар бэлэдхэхын тула звено, бригада бүхэндэ арадай хиналтын пост бии болгогдоо.

Хяагтын районой Хүдэрнин совхозой хүдэлмэришэдэй, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүлэй жэшээгээр хүдэлжэ, адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ, һайн шанартай үбһэ тэжээл бэлэдхэхын тула бухы хүсэсэ зорюулха, габшагай шангаар хүдэлхэбди гэжэ манай фабрикын ажалшад мэдүүлнэ.

А. ФИРСОВ.
Кабанскын шубуунай фабрикын ахамад экономист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус ажахын үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан В. Е. Нечкинэй звеногойхид удын забһарлалгын уедэ.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

УҺАЛҺАНАЙ АШААР

Үнгэрһэн июнь, июль һарада өөдтэй шиг нойтон ороогүй байжа, районой олонхи ажахынуудай сабшалаг ган гасуурта дайрагдаа.

Гэбэшье бухы арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлжэ, сабшалангаа һайнаар уһалһанай ашаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид мүнөө үбһэ ногооной яһала схэ ургаса абажа байна. Колхозой луговодууд бухы уһалагдадаг сабшалангаа хоёр дахин ундалуулаа юм. Илангаяа бэрхэ луговодууд Ширап Жугдуржапович Очиров, Макар Петрович Федотов, Александр Маркелович Ефимов гэгшэдэй уһалһан газарһаа гектарай 30 центнер хүрэтэр үбһэн абтахаар байна.

Эдэ удэрнүүдтэ нүхэр Федотовой звено Казачий гэжэ газарта илангаяа һайнаар хүдэлнэ. Арбан хүнһөө бүридэһэн энэ звено өөһэдын техникэтэйшье һаа, хура бороотой үедэ үбһэеэ гар хажуураар бага-бага сабшаад, тэрэнээ түргэн хатаажа хуряана. Звеногой гэшүүд бухы 170 гектар газарайнгаа гектар бүриһөө 24 центнер үбһэ абаха зорилготой.

Баруун Тохойдо А. М. Ефимовэй звеногой гэшүүд баһал эмхитэйгээр хүдэлжэ, 4000 центнер үбһэ абаха түсэбөө заатагүй дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлнэ.

Колхоз энэ жэлдэ хамта 35 мянган центнерһээ бага бэшэ үбһэ абаха түсэбөө дүүргэхэ аргатай. Тус ажахы урданьшье ган гасуур болоһон эрхэ байдаг-да бусадаа хэзээдэ схэ үбһэ абажа шададагаа ушөө дахин харуулба

Н. НАМСАРАЕВ.
манай корр.

Сэлэнгын район

ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХЭ

Мухар-Шэбэрэй 3-дахи ДРСУ-гай коллектив КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй республикын колхознигуудта, совхозууд болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай хүдэлмэришэдтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ, бухы ажалшадта хандаһан хандалгые хамтынгаа суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаба. Уялгаар хараалагдаһанай ёноор, тэдэнэр 160 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхээр зоригжоо. Тиихын тула арба-арбан хүнһөө бүридэһэн 2 звено байгуулаа. Нэгыень — парторганизацийн секретарь С. С. Фетисов, нүгөөдыень ахамад инженер В. А. Терентьев гэгшэд ударидана.

Эдэ звенонуудай хүдэлжэ эхилһэн «Родина», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта 74 центнер халаахай, үрмэдэһэ, ногоо АВМ-дэ асараад байна. Звено бүхэн үдэр бүри 17—18 центнер тэжээл ниитын малда бэлдэнэ. Эдэнэр абаһан уялгаяа августын 5 болотор дүрбэ дахин улуулэн дүүргэхэ гэхэ гү, али 650—700 центнер тэжээл бэлэдхэхэ байна.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ҺОГООБОРИШЬЕ ҮЛӨӨНГҮЙ

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлһээ эхилэн хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр абажа гүрэндэ худалдахаар хараалһан Улаан-Удын районой «8-ое Марта» колхозой гэшүүд нэн түрүүлэн ниитынгээ адууһа малые тэжээлээр гуйсэд хангаха гэһэн зорилго табяа бэлэй. Тиигэжэ хабартаа бухы сабшалангаа горхоной уһаар, мүн бүлүүр станцияар ундалуулхаһаа гадна, наг шэбхэ горитойгоор гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан байна.

Ган гасуурэй бэрхэшээлые зайсуулжа, дабажа гарахын тула тус колхозой гэшүүд мүнөө бухы хүсэсэ элсүүлэн ороолдоно. Эндэ үбһэшэдэй нэгэ звено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр Түхэреэнэй 140 гектар сабшалангай ногооной ургаса хуряажа абаха зорилготой юм.

Дурсагдагша ажахын Иннокентий Романович Торгашинай хүтэлбэрилдэг звенодо гурбан трактор даалгагданхай. Бухыдөө эндэ найман хүн ажаллана.

—Бидэ сабшалангайнгаа ургасые хуряажа эхилһээр һоянайбди. Мүнөө 20-ёод гектарай ногоон сабшагдажа, турүүшын зуу гаран центнер үбһэн һурилэгдөө. Уридшалан тодорхойлходо, гектарай найман центнер үбһэн абтана. Энэмнай бага гээшэ. Манай ажахы байгша ондо 33 мянган центнер элдэб зуйлэй тэжээл нөөсэлхэ түсэбтэй. Мүнөө хура бороогой орожо захалбал, тарилгамнай заһаржа, юу хээн ургахал аабза гэжэ найданабди,— гэжэ Иннокентий Торгашин байдалаа тон зүбөөр сэгнэн тайлбарилна.

Түсэбөөр хараалагдаһан тэжээлээ заабол суглуулжа нөөсэлхын тула эндэхид набша намаа бэлэдхэхэ хүдэлмэрэз удэрһөө удэртэ үргэнөөр ябуулна. Тус колхозодо шефскэ туһаламжа үзүүлдэг Улаан-Удын авиазаводой хүдэлмэришэд ерэнхэй. Арбан дүрбэн хүнһөө бүридэһэн заводой түлөөлэгшэдэй бригада 130 гаран центнер набша намаа отолжо, малай байрануудта абаашаад, һүүдэр газарта үлгэжэ хатаана.

Даалгагдаһан сабшалангайнгаа ногоое һогооборишье үлөөнгүй суглуулжа, һайн шанартайгаар нөөсэлөөд, ойн соорхойдо, уһа голой эрьедэ ургаһан элдэб үрмэдэһэ, шаралза, хүлһа, ожорһо бултыень сабшаха зорилготой.

Энэ колхозой үбһэшэд, механизаторнууд гансашье үнгэрһэн жэлнүүдэй бэрхэшээлнүүдһэ бэшэ, мүн малай тэжээл шанартайгаар, ехээр бэлэдхэхээр республика дотороо тарилгамнай заһаржа, юу хээн ургахал аабза гэжэ найданабди,— гэжэ Иннокентий Торгашин байдалаа тон зүбөөр сэгнэн тайлбарилна.

Түсэбөөр хараалагдаһан тэжээлээ заабол суглуулжа нөөсэлхын тула эндэхид набша намаа бэлэдхэхэ хүдэлмэрэз удэрһөө удэртэ үргэнөөр ябуулна. Тус колхозодо шефскэ туһаламжа үзүүлдэг Улаан-Удын авиазаводой хүдэлмэришэд ерэнхэй. Арбан дүрбэн хүнһөө бүридэһэн заводой түлөөлэгшэдэй бригада 130 гаран центнер набша намаа отолжо, малай байрануудта абаашаад, һүүдэр газарта үлгэжэ хатаана.

Даалгагдаһан сабшалангайнгаа ногоое һогооборишье үлөөнгүй суглуулжа, һайн шанартайгаар нөөсэлөөд, ойн соорхойдо, уһа голой эрьедэ ургаһан элдэб үрмэдэһэ, шаралза, хүлһа, ожорһо бултыень сабшаха зорилготой.

Энэ колхозой үбһэшэд, механизаторнууд гансашье үнгэрһэн жэлнүүдэй бэрхэшээлнүүдһэ бэшэ, мүн малай тэжээл шанартайгаар, ехээр бэлэдхэхээр республика дотороо үүсхэл гаргаһан Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй, Хяагтын районой Хүдэрнин совхозой хүдэлмэришэдэй, Яруунын районой Эгэтын, Баргажанай районой Һубын, Хяагтын районой Хүдэрнин сомоной болон сельскэ Советүүдэй үряануудтай танилсажа, тобшолол хэжэ, иимэ зорилго хараалаа гээшэ. Эдэнэй дээшэлүүлэгдэһэн социалис үялга абаад байхадань КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум, республикын Министрнүүдэй Совет колхознигуудта, совхозуудай болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай хүдэлмэришэдтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ, республикын бухы ажалшадта нөөмэл бэшэгээр хандажа, эдэбхи үүсхэлыень бүри бадаруулаа. Мүнөө тус колхозой гэшүүд энэ хандалгадань харюу болгон, сагай уларилай ушаруулһан бэрхэшээлые дабажа, ниитынгээ адууһа малда шэмэ шанартай тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэжэ абахые хүсэнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ТАСС ШӨНӨ һОНИН

ВЦСПС-эй ПЛЕНУМ

Ажалшадай бэшэгүүд болон дурадхалнуудтай хүдэлмэри ябуулха гээшэ профсоюзуудай ажал ябуулгын шухала участок, олониитэтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ нүлөө ехэтэй арга нүхэсэл болоно гэжэ ВЦСПС-эй июлиин 29-дэ Москвада дүүрэһэн пленум дээрэ тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй XXVI съездын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, энэ хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха хэмжээнүүд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай бэшэгэй таһагые даагша Б. П. Яковлев пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

Пленум эмхидхэлэй асуудалые шиидхээ. В. П. Провоторов, И. И. Гладкий ВЦСПС-эй секретарьнараар һунгагдаба.

(ТАСС).

КОРЕЙ АРАДТАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ

Урда Корейһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргахын, эб найрамдалтай демократическа үндэнэ һуури дээрэ ороо нэгэдүүлхын түлөө корей арадай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын һара июлиин 27-до Советскэ Союзда дүүрэбэ.

Совет олониитын түлөөлэгшэдэй митингнүүд, суглаанууд Москвада, Алма-Атада, Владивостогто, Хабаровскида, Эрхүүдэ, Благовещенскдэ, ороной бусад хото городууд болон һуурин тосхонуудта болобо. Республикын дотоодын хэрэгүүдтэ империалис хамаарал-салгые болюулха тухай КНДР-эй үнэн зүб эрилтэнүүдые дэмжэжэ байһан тухайдаа үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ. Совет хүнүүд КНДР-тэй холбоо барисаагаа гүнзэгырүүлэн хүгжөөхые оролдоно гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ тэмдэглэгдээ һэн гээд тэдэ зааһан байна.

КНДР-эй мүнөөнэй байдал, социализм байгуулгада тэрэнэй туйлаһан амжалтануудтухай хөөрэнэн выставкэнүүд эмхидхэгдэнэн байгаа. Корейн кинематографистнуудай зохёон бүүлгаһан фильмүүд харуулагдаба.

Корей-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегаци энэ һарада хабаадалсаа.

(ТАСС).

ХУРЯАЛГЫН ХАЛУУН ХАҺА

Бухы ургасаяа гэзэлтэ хороло үйгөөр хуряажа абахын, ургамалай продукциие найдамтайгаар хамгаалхын тула хүдөөгэй ажалшад ехэ оролдолго гаргажа байна. СССР-эй Центральна статистическэ управлениин июлиин 27-ной баримта мэдээнүүдэй ёноор, орон доторнай 35 миллионһоо үлүү гектар дээрэһээ ороохото, ороохото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) хадагдаа, 28,7 миллион гектарай тарян сохигдоо. Энэнь хадагдаһан талмайн 82 процент болоно.

Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо 14 миллион гектар дээрэһээ тарян хуряагдаа, энэнь урда неделиинхиһээ 6 миллион гектараар үлүү болоно. Эршэеэ дээшэлүүлһэнэй, ургаса хуряалгын хүдэлмэрине үргэдхэһэнэй ашаар иимэ ургалта туйлагдаһан байха юм. Бухы союзна республикануудай тарялан дээрэ ургаса хуряалга эхилээ. Түбэй-Хара хурьһэтэ зонын, Хара бэшэ хурьһэтэ зонын ажахынууд ороохото ургамалнуудаа хуряажа байна.

Сагай уларилай халуун байһан дээрэһээ үргэн нэлэнхы газар дайдада таригдаһан ороохото ургамалкууд түрөөе эдеэшэжэ байна. Зарим областьнуудта шэниисэ, ешмээн болон хара тарян нэгэн доро эдеэшээ. Иимэ байдалда хуряалга-зөөлгын отрядуудта бии байһан бухы оньһон техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэлгэ амжалта туйлаха арга олгоно. Кубань болон Ставрополийн таряашадай хүдэлмэриин эмхидхэлэй дүй дүрвэл хаа хаанагуй хэрэглэгдэнэ. Ростовско областьиин, Украинын урда хубиин комбайнернуудай түрүү звенонууд габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулагдана. Эндэ ургаса хуряалга дүүрэжэ байна.

Колхоз, совхозуудай ажалшад тоогууд дээрэһээ ороохо таряагаа элеваторнуудта зөөнэ. Кубанийн таряашад хоёр миллионһоо үлүү тонно ороохо гүрэнэй амбаарта хааба. Энээнэй ехэнхи хубинь шэлдэн хатуу, үнэтэ сортын шэниисэ юм.

Урда Поволжиин полинууд дээрэһээ эрхим шанартай ороохон адхарна. Түбэй-Хара хурьһэтэ зонодо, Хойто Белоруссида, Прибалтикада таряашад эгээл үнэтэ шухаг сортын ешмээн хуряажа абалгада анхаралаа ехээр хандуулна.

Намар таригдаһан газарһаа, мүн дахин таригдаха талмайнууд дээрэһээ таряашад ургасаяа түрүүлэн хадажа абана. Хүдэлмэрэз поточно аргаар эмхидхэлгэ ерэздүйн ургасада полиёо саг соонь бэлдэхэ, малай тэжээлэй нөөсэнүүдые ехэдхэхын тула һолоомо болон мэхииньень сүм хуряажа абаха арга олгоно.

Элбэг тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ таряашадай, тэжээл суглуулагшадай хамтын оролдолго болоно. Ажахынуудай тухай шэглэлэтэй подразделениннууд тарян хуряажа сохихотоёо хамта элбэг хүрэхэ ногоон тэжээл бэлэдхэнэ.

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин июлиин 27-ной мэдээнэй ёноор, бухы орон доторнай 58,3 миллион гектарһаа таримал болон хээрын ногоон сабшагдажа абтаһан байна. Тэрэнь нёдөндо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, 5 миллион гектараар үлүү ехэ байна. 43,6 миллион тонно үбһэн бэлэдхэгдээ, 43 миллионһоо үлүү тонно сенаж дарагдаа, 3,9 миллион тонно ногооной гурил болон бусад хатаагдаһан тэжээл бэлэдхэгдээ. Силос дараха 22 миллион шахуу тонно набша намаа сабшагдажа, тэрээнһээ 9,2 миллион шахуу тонно силос дарагдаа.

Элдэб эрхэ байдалда таряашад малай тэжээл бэлэдхэхэ ушартай болоно. Ороной баруун хубида бороо хурын хүдэлмэридэ ехэ һаад тойбо татахадань, харин урда ба түбэй районуудта удаан саг соо наратай сэлмэг удэрнүүд оршожо байнхай. Эрхим шанартай тэжээл бэлэдхэхын тула колхоз, совхозуудай бухы арга нөөсэнүүдээ хэрэглэнэ. Шанаржуулан һайжаруулагдаһан газарые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэлгэдэ онсо анхаралаа хандуулна. Тарялан болон сабшалангайнгаа газарые түхэреэн суудхэдэ уһалдаг, нэмэлтэ тэжээл оруулдаг ажахынууд үндэр баян ургасын түлөө тэмсэнэ гээшэ.

(ТАСС).

МАЛ АЖАЛ— онсо шүхала һалбари

ЕХЭ ҺҮН—МАНАЙ ОРОЛДОСОҺОО

Манай колхозой һүн һаалинин коллектив байгша оной июнь һарын эхин багаар арбан нэгэдэхи табан жэлдэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ болон бэлэдхэлгые дээшэлүүлхэ талаар Яруунын районой «Коммунизм» колхозой, Эдэдын районой Оёорой совхозой малшад болон мэргэжэлтэдэй республика дотор гаргаһан үүсхэлые һайшаан дэмжээд, 1981 оной зунай бэлшээриин үедэ һүн ехээр һааха ба тэрэниие түрэндэ һайн шанартайгаар худалдаха гэһэн уряатайгаар районоойнгоо һаалишад, үхэршэд болон зооветмэргэжэлтэдтэ хандаһан юм. Энэ уряагай ёноор зунай дүрбэн һарын туршада бухы колхозоороо һаамхай үнеэн бүриһөө 900 килограмм һүн һаажа, тэрэнэйнгээ 90 процентыень 1-дэхи сортоор тушааха зорилго урдаа табяа һэмди.

Мүнөө Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхозой Таблангуудай һүн һаалинин фермын малшад һүнэйнгөө һаам дээшэлүүлхэ талаар яһала амжалта туйлажа байна. Түрүүшын хахад жэлэй туршада һаалишаднай фермэрээ һаамхай үнеэн бүриһөө 1211 килограмм гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 280 килограммаар ехэ һүн һаагаа. Энэ хадаа манай һаалишадай эрид нэтэрүү оролдосо гаргажа хүдэлһэнэйнь гэршэ болоно.

Байгша оной июль һарада һүнэйимнай һаам улам бүри дээшэлээ. Фермынгээ 77 үнеэнэй толгой бүриһөө үдэртэ 11—12 килограмм һүн һаанабди. Тиимэһээ бидэ зунай дүрбэн һарын туршада фермэрээ үнеэн бүриһөө 1160 килограмм һүн абаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгаяа дүүргэхэ арга боломжотойбди.

Манай һаалишадай дунда өөһэдын түрүүшүүл яһала олон. Үнинэй һаалишад С-Д. Ж. Жамбалова, Я. Б. Садыева гэгшэд эрхим дүнгүүдые туйлана. Һүүлшынхинь пенсидэ гаранхайшье һаам, колхозойнгоо «һүн далай» салгидуулжал ябана бэшүү. Һаалишад Галина Хадыкова, Тогмид Багатуева болон Зоя Сыдеева гэгшэд энэ жэлэй 6 һара соо үнеэн бүриһөө 1200 — 1300 килограмм һүн һаагаа.

Мүнөө бидэ Хуурлиг гэжэ газарта зуһаика байнабди. Һүүлэй үедэ ороһон хура бороодо бэлшээриимнай ногоон яһала нэмээ. Үхэршэднай үнеэдээ һүнинн тэн болотор адуулжа, һүү шэмыень нилээд дээшэлүүлнэ. Үнеэдэймнай һаагдаһан литр һүн бүридэ 0,3 килограмм нэмэлтэ талхан үгтэнэ. Энэ манда ехэ туһална. Коллективнай өбтэй эетэй, бултадаа суттаа эмхитэйгээр хамтын хэрэгэй түлөө оролдонобди. Иигэжэл амжалта туйлагдана ха юм.

Гол шухалань гэхэдэ, энэ амжалтаяа батадхалга, туйлаһан үрэ дүнгөө арьбадахын тула оролдолго болоно. Энэ зорилгоор манай фермын малшан бүхэн даажа байһан ажалдаа саашадаашье харюусалга ехэтэйгээр хандаха, ажал хүдэлмэриингөө эршэ, дэлисэ һулад хахагүй гэжэ найдуулха байнаб.

Д. БАЙДАЕВ,
«Восточные Саяны» колхозой Таблангуудай һүн һаалинин фермые даагша.

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАНА

«Витимский» совхозой мал адуулагшад «Комсомольский» совхозой малшадай зунай бэлшээриин үедэ малайнгаа шэгнүүрые ехээр нэмээхэ гэһэн республика дотороо гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжээд, түрүүшын үдэрһөө туха сүлөөгүй ажаллажа эхилэнхэй. Үнгэрэгшэ июнь һарын дүнгөөр тус ажахын үхэршэд ажалдаа нилээд амжалтануудые туйлаа. Жэшээлбэл, дуршэлтэй малшад А. Н. Тагаев, Е Н. Базарова, А. А. Абрамов, М. Ц. Митыпова гэгшэд даалгатдаһан малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр тус тустаа 1056, 1131, 1000, 925 граммда хүргэжэ, һарынгаа түсэбүүдые үлүүлээ.

— Удаадахи һаранууда бүришье ехэ амжалтануудые туйлахабди. Юуб гэхэдэ, ногоон, ургаса һайжаржа, малнай бэлшээриинээ яһалал саданхай ороно. Иигэжэ түрэл партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө бухы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлиэбди, — гэжэ үхэршэн А. Н. Тагаев бидэнтэй уулзахадаа мэдүүлээ һэн.

В. СЕМЕНОВ,
«Улаан-Туяа» газетын редакторай орлогшо.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй заседани

«Республикын хүн зонние транспортаар хангалгые саашадань һайжаруулха хэмжэлнүүд тухай» 1980 оной мартын 20-до баталан абтаһан Буряадай АССР-эй Верховно Советэй нютаалые Буряадай транспортна управлениин ямараар дүүргэжэ байһан тухай асуудал Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй эзэлжэлэ заседани дээрэ хэлсэгдэбэ.

Энэ асуудалаар Буряадай транспортна управлениин начальник В. Н. Инкеев тоосоо.

Республикын транспортна управлени КПСС-эй XXVI съезд[illegible] шиидхэбэринүүдые, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй тогтоолые хүтэлбэри болгон, хүн зонние транспортаар [illegible]гаха асуудалда һүүлэй үедэ анхаралаа ехээр хандуулдаг болоо гэжэ тэмдэглэбэ.

Тус управлени 1980 онойнгоо түсэбые 100,2 процент, 1981 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые 100,3 процент дүүргэжэ байна. Энэ хугасаа соо шэнэ 12 маршрут нэгдэхэ. Автобусуудай ябаһан маршрудые хинажа бэйха хахад автомат системэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 80 таксомотор дээрэ диспетчеруудтэй хөөрэлдэхэ радио-холбоон байгуулагданхай. Пассажирнуудые зөөдэг бухы предприятинуудта бригадна оной [illegible] нэбтэрүүлэгдэнэ, пассажирнуудые һайнаар хангахын түлөө социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй.

Газетэй хамта хүнүүдые зөөхэ, автобусуудые ашаглаха, автобусуудаа саг болзортоо рейсдэ гаргаха, хүн зонние хангалгын шанар һайжаруулха хэрэгтэ дутагдалнууд илангаяа [illegible]. Автотранспортна предприятинуудые кадрнуудаар хангаха [illegible] асуудал мүртэй һайнаар шиидхэгдэнэгүй. Автотранспортын техническэ харууһалга, жолоошодой дунда ажалай жуулаа һайжаруулха талаар автотранспортна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгыень дээшэлүүлхэ хэмжэлнүүд управлениин зүгһөө абтанагүй гэжэ заагдаба.

Энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. П. Убеев, республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо С. М. Хабалов болон бусад хабаадалсажа, транспортын хүдэлмэрине һайжаруулха тушаа һанамжа, дурадхалнуудые оруулбад.

* * *

Удаань Буряадай АССР-эй Верховно Советэй элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын талаар, мүн эхэнэрнүүдэй ажалда һүүдал байдал, эхын ба үхибүүнэй эрхые хамгаалха асуудалнуудые эрхилдэг саг үргэлжын комиссинуудай дурадхалнуудые республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын ямараар бэелүүлдэг тухай асуудал хаража үзэгдэбэ.

Республикын элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева энэ асуудал тушаа үгэ хэлэбэ. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэр К. П. Альцман, И. А. Антакшинова гэгшэд нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэбэ.

Һүүлэй табан жэлэй туршада Верховно Советэй саг үргэлжын комиссинуудай зүгһөө 23 дурадхал Элүүрые хамгаалгын министерствэдэ оруулагдаһан юм.

Эмнэлгын эмхи зургаануудай материально-техническэ үндэнэ һуурние бэхижүүлхэ, кадрнуудаар хангаха, эхэнүүд болон үхибүүдэй бэеын элүүрые х

Профсоюзуудай областной советэй ээлжээтэ пленум болобо. «Республикын ажахынууд, предприятинууд болон эмхи зургаануудта ажал тухай хуули сахиха талаар хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд» гэһэн асуудалаар облсовпрофой түрүүлэгшэ А. Д. Чукаев элидхэл хэ. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ В. И. Найденов, республикын прокуророй орлогшо И. И. Фортуна, «Жилгражданстрой» трестын нэгэдэхи барилга-хабсаралгын управленийн постройкомой түрүүлэгшэ Б. А. Полтарацкий, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой секретарь П. И. Бутковский болон бусад үгэ хэлээ.

ПРОФСОЮЗДАЙ АЖАБАЙДАЛ

ЭРИД ҺАЙЖАРУУЛХА

Ажал тухай хуули сахиха гээшэ предприяти, ажахы болон эмхи зургаануудай харюусалгата нюурнуудай дүүргэхэ сэхэ уялга болоно. Тинхэдэ манай орон дотор хуули сахиха, дүүргэлтыень хинан шалгаха хэрэгые олон эмхи зургаанууд дүүргэдэг. Мүн гүрэнэй нимэ эмхинүүдтэй хамта энэ хүдэлмэрине профсоюзууд дүүргэдэг гээд А. Д. Чукаев элидхэлээ эхилээ.

Саашадаа элидхэлшэ профсоюзуудай энэ талаар дүүргэдэг хүдэлмэри, бии байгаа дутуу дунданууд дээрэ тогтоһон байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ облсовпрофто хуули ёһо сахиха инспекци байгуулагданхай. Нимэ инспекциннүүд профсоюзай райкомуудта, томо ФЗМК-да байгуулагданхай. Гадна юридическэ консультацинууд, ажалша коллективүүдэй хоорондохи үгээ ойлгосолдоогүй ябадал шиидхэхэ талаар комиссинууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэ бүгэдэ ажал тухай хуули сахиха хэрэг хинан шалтахадань, профсоюзай комитедүүдтэ үргэн арга боломжнуудые олгоно. Жэшээлхэдэ, облсовпрофой нимэ инспекци һүүлшын дүрбэн жэл соо 430 предприяти, эмхи зургаануудые шалгажа, эдэнэй харюусалгата нюурнуудта элирүүлэгдэһэн дутуу дунданууда дары усадхаха эрилтэ табигдаһан байна.

Олонхи предприяти, эмхи зургаануудта шалгалтаар элирүүлэгдэһэн дутуу дунданууд усадхагдаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, хуули бусаар ажалһаа гаргагдаһан 46 хүн өөһэдынгөө урдань хүдэлжэ байһан ажалда ороһон байха юм. Ажал тухай хуули сахиха асуудал президиумэй заседани, сседэй пленумүүд дээрэ саг үргэлжэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байна.

Эдэ асуудалнууд һалбари бүхэнэй профсоюзуудай обкомуудта зүбшэгдэнэ. Тинхэдэ ажал тухай хуули сахиха талаар инспекторнүүд 200 гаран лекци, 400 гаран хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна.

Тус инспекциин шалгалтын дүнгые хаража үзэбэл, гол түлэб ажалда хүниие абаха, ондоо ажалда оруулха, ажалһаа гаргаха, хүдэлмэришэдые хүдэлмэрини сагһаа үлүү хүдэлгэхэ гэхэ мэтын асуудалнуудаар ажал тухай хуули хазагайруулагдаһан байна. Тус хуули сахиха хэрэг Улаан-Удын локомотивнвагон заһабарилгын, авиационно, судна бүтээлгын заводуудта, Ойморой, Бодонгуудай совхозууд болон бэшэшье предприяти, организаци, эмхи зургаануудта муу бэшээр табигданхай.

Гэхэтэй хамта энэ хуули эбдэхэ ушар али олон үзэгдэнэ. «Забайкаллес», «Буржелезобетон», «Бурмясопром» нэгэдэлнүүд, Хүдөө ажахын министерство болон бэшэшье предприятинуудта хинан шалганагүй гээд элидхэл дотор хэлэгдээ. Энэ хүдөө ажахын, ой модоной, эдеэ хоолой хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомуудта хабаатай. Эдэ обкомуудай хүдэлмэрийн түсэб соо ажал тухай хуули сахиха, хинан шалгаха талаар ямар хүдэлмэри ябуулха хэмжээнүүд оройдоо хараалагдаагүй байха юм. Жэшээнь, «Главбурстройн» барилга-хабсаралгын хоёрдохи управленийн захиргаан профсоюзай ФЗМК-гай ямаршье зүбшэлгүйгөөр жэл соо 17 хүниие ажалһаань гаргаһан байгаа. Мүн Госкомсельхозтехникын Зэдын районой отделениин бүлэг хүдэлмэришэдые баһал иигэжэ ажалһаань сүлөөлһэн байна. Теэд эдэ бүгэдэ тус һалбаринуудай обкомуудай президиумэй зүгһөө огто анхарагдаа, сэгнэгдээшьегүй байха юм.

Предприяти, организаци болон эмхи зургаануудта ажал тухай хуули профсоюзай ФЗМК сахиха, хинан шалгаха уялгатай бшуу. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд ажал тухай хуули хэрэглэһэн захиралта үтөхэдөө, нэн түрүүн профсоюзай ФЗМК-тай хэлсэжэ, тэдэнһээ зүбшөөл абаха зэргэтэй. Теэд энэ олон коллективүүдтэ анхарагдаагүй, хазагайруулагдана гээд элидхэлшэ тэмдэглээ.

Хүниие ажалда абаха талаар хуули эбдэхэ ушар олон үзэгдэнэ. Зарим хүнүүдэй ажалайнь дэбтэр, паспортые огто харангүй ажалда абаха ушар бии. Гадна хүдэлхэ хүнэй дутажа, сүлөө тушаалай байхада, нарайлха эхэнэрнүүдые ажалда абахаһаа арсадаг байна.

Тэрэшэлэн элидхэлшэ хүнүүдые ажалһаа буруу гаргадаг тухай тогтоо. Зарим хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудал профсоюзай организацитай зүбшэнгүй, захиралта гаргана. Үгы гэбэл, багахан хэрэгүүдэй түлөө хүсэд шалтагааниинь элирүүлэншьегүй, хүниие ажалһаань гаргана. Жэшээлхэдэ, Байгалай бассейнэй управленийн начальник М. В. Багинов тэрэнэй даабари дүүргэгдэгүйнь түлөө инспектор Шапранский гэгшые ажалһаань гаргаһан байгаа. Хуулийн ёһоор тэрэ даабарини юундэ дүүргэгдэгүй шалтагааниие элирүүлхэ байгаа бшуу. Шалгалтын дүнгөөр Шапранский дахин ажалдаа абтажа, хүдэлэнгүй байһан үдэрэйнь салин тэрээндэ түлэгдэнэн байна.

Гэхэтэй хамта профсоюзай ФЗМК хүдэлмэрилэгшэдые ажалһаань юундэ гаргахаяа һанаһыень гүйсэд элирүүлэнгүй, хүдэлмэришэдтэй түрүүн хөөрэлдэнгүй зүбшөөлөө үгэжэрхидэг байха юм. Нарайлха эхэнэрнүүдыешье ажалһаань гаргаха ушар али олон үзэгдэнэ. Тэрэшэлэн олон организациннуудай хүдэлмэришэдэй ажалай дэбтэр буруу бэшэгдэнэ гээд элидхэлшэ хэлээ. Энэ хадаа республикын олонхи колхоз, совхозуудта, Улаан-Удын авиазаводто хабаатай.

Саашадаа элидхэлшэ ажал тухай хуули соо эхэнэрнүүдэй ажалда схэ анхарал хандуулагдадаг байһые тэмдэглээ. Энэ хууляар эхэнэрүүдтэ схэ эрхэ үгтэнхэй. Тэдэнэр хүндэ юумэ үргэхэ хүдэлмэридэ хүдэлхэ ёһогүй. Теэд энэ эрилтэ хазагайруулагдана. Жэшээнь, Улаан-Удын мяха-консервын комбинадта үнгэрһэн жэлдэ 542 эхэнэрэй хүндэ юумэ зөөхэ ажалда хүдэлдэг байһаниинь элирүүлэгдээ. Мүн хуулиин һаһа гүйсөөгүй хүүгэдтэ энэ хабаатай., Олон предприяти, колхоз, совхозуудта нимэ хүнүүд болон нарайлха эхэнэрнүүд һүниин ажалда хүдэлгэдэнэ.

Тинхэдэ элидхэл соо республикын предприяти, эмхи зургаанууд болон колхоз, совхозуудта хүдэлмэришэдые хууляар хараалагдаһан сагһаань үлүү хүдэлгэхэ, амаралтын үдэр хүдэлгэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Энэ хадаа промышленна олон предприятинуудта, колхоз, совхозуудта хабаатай. Жэшээнь, «Бурятферммаш» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд һарын хори гаранһаа эхилжэ, нормоһоо үлүү саг соо хүдэлнэ. Эдэ бүгэдэ ажалай эмхидхэлэй һуланһаа болоно гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Хүдэлмэриин сагһаа үлүү хүдэлһэн саг тусхай дэбтэр соо бэшэгдэжэ байха зэргэтэй, теэд нимэ юумэн олон коллективүүдтэ хэгдэнэгүй.

Удаань элидхэлшэ ажалша коллективүүдэй хэлсээ хээд, үгээ ойлголсолдонгүй, арсалдаа гаргаха асуудал зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэ, ажалай журам һайжаруулха органуудай нэгэн болохо нүхэдэй сүүдүүдэй хүдэлмэридэ тогтожо хэлээ. Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ талаар алдуу эндүү мүн лэ болодог, ажал тухай хуулиин ёһоор хэгдэлшалгажа байха инспекци мүн лэ байгуулагданхай. Энэ инспекци шалгалтануудые үнгэргэжэ, таарамжатай хэмжээнүүдые абаха эрилтэ табижа байдаг. Тинхэдэ тэрэ бии байгаа дутуу дунданууд дээрэ тогтоһон байна. Тинхэдээ ажал тухай хуули коллектив бүхэндэ шудалха, һуралсал эмхидхэхэ дурадхал оруулаа.

—Ажал тухай хуули эбдэхэ ябадалтай саг үргэлжын тэмсэл хэгдэжэ байдаг гээшэ. Гэбэшье энэ талаар үшөөл олон дутагдалнууд бии. Республикын прокуратурын үнгэргэһэн шалгалтанууд олон предприяти, эмхи зургаануудта хүдэлмэриин саг баримталхагүй, хүдэлмэришэдые сагһаа үлүү хүдэлгэхэ, хүнүүдые ажалда абаха, ажалһаа гаргахаг эхэнэрнүүд болон бага үхибүүдые хууляар хараалагдаһанһаа гадуур хүдэлмэридэ хүдэлгэхэ ушар элирүүлһэн байна, — гээд республикын прокуророй орлогшо **И. И. Фортуна** хэлэбэ. Тинхэдэ тэрэ олон жэшээнүүд дээрэһээ үндэнэлэн, олон харюусалгата нюурнуудай ажал тухай хуули һайн мэдэхэгүй байһые харуулаа.

«Бурятжилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управленийн постройкомой түрүүлэгшэ **Б. А. Полтарацкий** эндэ гуримшадэгтүй ушарнууд үзэгдэнэ гээд тэмдэглээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **В. И. Найденов** ажал тухай хуули сахиха талаар ябуулдаг хүдэлмэри тухайгаа хөөрэнэн байна. Эндэ хуули сахилгые хинан һан дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө. Хүниие ажалда абаха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдана. Шэнэ ерэһэн хүнэй ажалай дэбтэр, паспорт нариннаар харадаг, хүдэлхэ хүдэлмэритэйнь, салинтайнь танилсуулдаг. Тусхай хөөрэлдөө үнгэргэһэнэй удаа бригадада эльгээнэ. Тинхэдэ ажалһаа гараха тухай мэдүүлгэ үгэгшэдтэй мүн лэ хөөрэлдөө үнгэргэжэ, шалтагаанниень элирүүлдэг байгаа. Тэрэшэлэн тэрэ нүхэдэй сүүдэй хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнууд тухайгаа хөөрөө.

Тэрэшэлэн пленум дээрэ үгэ хэлэһэн медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **В. П. Балданова** ажал тухай хуули шудалха тусхай һуралсал хүтэлбэрилэгшэдтэй эмхидхэхэ тухай хэлэхэдээ, республикын газетэнүүдтэ энэ асуудалаар «Асуугты — харюусахабди» гэһэн нинтэ гаршаг бии болгохо гэжэ дурадхаһан байна.

Һүүлээрнь үгэ хэлэгшэд мүн ажал тухай хуули сахиха талаар дутагдалнуудые усадхаха элдэб дурадхал оруулһан, һанамжаяа хэлэһэн байна. Жэшээнь, томо коллективүүдтэ байгуулагдаһан юридическэ албаниие һайжаруулха, энэ хуули хэрэглэдэг хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсал эмхидхэхэ эрилтэнүүдые табяа.

Удаань «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ажалшадай бэшэгүүд болон дурадхалнуудаар хэгдэхэ хүдэлмэри саашадань һайжаруулха талаар профсоюзай организацинуудай зорилгонууд» гэһэн асуудалаар облсовпрофой секретарь **Л. Л. Болдоновой** хэһэн элидхэл пленум зүбшэн хэлсээ.

Тинхэдэ профсоюзууд хооронди ээлжээтэ конференциие 1982 оной январь һарада үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абтаа.

М. САНДАНОВ.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

БЭЕЭ ДААГААД ХҮДЭЛХЭДӨӨ...

Хүдөө ажахые бүхыдэнь хурданаар хүргөөхэ зорилго табихадаа, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо адууһа малай эдихэ үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ асуудалда тон ехэ анхарал хандуулагдаһан байна.

Энэньшье ойлгосотой. Үбһэ тэжээлэй элбэг байбал, мяхан, һүн, ноohон, үндэгэн, эдеэ хоол элбэгээр үйлэдбэрилэгдэхэ ха юм. Тиимэнээ мүнөө тэжээл бэлэдхэлгэ хүдөөдэхи эгээл габшагай шанга ажалай фронт гэжэ дэмы соносхогдоногүй. КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, республикын Министрнүүдэй Советэй хандалга дотор энээн тухай заагдана. Энээнтэй дашарамдуулан, тон шухала ажалда—малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлжэ байһан хүнүүд, бидэ урдахи харюусалгаяа һайн ойлгонобди.

Манай совхозой дирекци республикынгаа олонхи ажаынуудай дүй дүршэлые халан абажа, үбһэ тэжээл үйлэдбэрилхэ хэрэгые аминдань бэеэ даанхай һалбари болтохо гэжэ шиидээ һэн. Тинтэжэ элдэб янзын үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, үйлэдбэрилхэ бэеэ дааһан, бүхы хэрэгтэй машина техникэтэй, газартай цех байгша ондо байгуулагдаа юм. Тингээд жэлэй туршада дүүргэхэ ажалай хэмжээн, ажахын тоосооной үйлэдбэрнин даабари цехтэмнай үгтэһэн байна. Мүн энэ цехтэ ажалай түлөөһэндэ болон салингай фонддо, тулишэ-тоһодолгын хэрэгсэлдэ, запчастьнуудта, заһабарилгада болон бусад юумэндэ хэгдэхэ гаргашын лимит хүргэгдэнэн байгаа.

Намайе тус цехэй хүтэлбэрилэгшөөр томилжо, саг үргэлжэ хүдэлхэ 20 механизаторые, ганса тэжээл үйлэдбэрилгэ дээрэ хүдэлхэ нэгэ агрономые үгөө һэн. Мүнөө цехэймнай мэдэлдэ 15 трактор бии. Үбһэ болон бусад тэжээлэй ургамалнуудые хуряаха үедэ саг зуураар хүдэлхэ хүнүүдые нэмэжэ абаха ёһотойбди.

Би агрономтойгоо суглаа цехэйнгээ хэһэн ажалые тоолон бүридхэдэг, һарын наряд табидаг, тэрэнээ түсэблэлгын-экономическа таһарга тушаадагби. Мүнөө манай совхоздо ажахын тоосооной бүхы һалбариннуудта чековэ гуримаар тоосохо, тоо бүридхэл хэхэ онол арга нэбтэрүүлэгдэнхэй. Тиимэнээ манайда үйлэдбэрнин материальна хэрэгсэл, техникэ, салин хүлһэнэй мүнгэ зөөрие али болохоор алмаха гээшэ үдэр бүри анхарха ёон шухала хэрэг болонхой.

Нинтын малай эдихэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, үйлэдбэрилхэ цехэймнай механизаторнууд газарай үрэжэл һайжаруулгын гол хүдэлмэриие мартын 20-ноо майн 20 болотор район дотор соносхогдоһон габшагай ажалай хоёр һарын үедэ хэһэн байна.

Түбхын түрүүн жэлэй эхинһээ хойшо сабшалан болон таряалан дээрээ хамта 1360 тонно наг шэбхэ гаргаабди. Тэрэ тоодо габшагай хоёр һарын туршада 305 тонно наг шэбхэ, мүн Улбутайһаа Хоймороой намаг соо бэлдэгдэһэн 700 тонно торфо-минерально-аммиачна холимол үтэгжүүлгэ (ТМАУ) зөөжэ, газартаа оруулһан байнабди. Бүхыдөө 314 гектар сабшалан бүлүүр хоёр станцяар хоёр-гурба дахин уһалагдаа. Механизаторнуудай Шулуута гэжэ газарта 71 гектар таряалан һайнаар хахалжа элдүүрилээд, минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан бэеэрээ ороһото-бобово ургамалнуудай холисо таряа һэн.

Сабшалангаа үндэһөөрнь ба хүрьһэнэй нюруу дээрэхине һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулаабди. Манай совхозой сабшалангай үрэжэл муутай дээрэһээнь нимэ үтэгжүүлгэ оруулаагүйдэ аргагүй. Тиимэнээ сабшалан болон олон жэлэй ногооной таригдаһан талмайнуудта (бүхыдөө 368 гектарта) 90 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хабар эртэ оруулагдаа, хээрэ гаргагдаһан наг шэбхэ бутаруулагдажа, хүрьһэндэ шэнгээгдээ, 600 гектар газарай хүрьһэн шүдэтэй катогоор сооро хадхагдаа, шоройнь зөөлэрүүлэгдээ, сабшалангаа тойруулжа, 7,7 километр зайда хорёолообди.

Баанайн-Бадар болон Ёлоото гэжэ газарнуудта «Бурводстрой» трестын районой ПМК-гай болон манай өөһэдымнай хүсөөр культуртехническэ-ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Энээнэй ашаар бидэ мүнөө жэлдэ эдэ хоёр газарта (102 гектар сабшалан дээрээ) олон жэлэй ногоо таригдаби. Мүн энээнһээ ондоо тээгүүршье үндэнөөрөө һайжаруулагдаһан зарим газарта үбһэн болгогдохоор зелёнко таригдаа юм. Иигэжэ үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абаха үндэһэ һуури табигдаа.

Эдэ үдэриүүдтэ манайда үбһэ сабшалга, хуряалгын ажал түлэгтөө орожо байнхай. Цехэй коллективэй механизаторнуудһаа бүридэһэн, гол түлэб оньһожоруулагдаһан нэгэ звено Баанайн-Бадарта хүдэлнэ. Тэдэмнай барандаа 12 хүн юм. Энээнһээ гадна 5 механизаторнай витаминтай ногооной гурил бэлдэхэ агрегадые үдэр, һунигүй хүдэлгэжэ захалаа. Июль һарын тэн багаар хура бороотой үдэрнүүд байжа, үбһэ хуряалгада бага зэргэ һаатал ушаруулба. Тиигэбэшье совхозоймнай хүдэлмэришэд, һургуулийн үхибүүд, студентнэр болон пенсионернүүд, мүн шефүүд булта хамаг оролдолгоёо гаргажа, ургуулһан үбһэ ногоогоо гээлтэ хоролтодо оруулангүй, һайн шанартайгаар хуряжа абаха хэрэгтэ туһалха гэжэ оролдожо байһаниинь һайшаалтай.

Баяхан «Сельская жизнь» газетэдэ манай Буряадай АССР-тэ байдаг корреспондент М. Бабинцевай «Дутамаг рацион дээрэ» гэһэн гаршагтай статьяе уншаабди. Тэрээн соо үбһэ тэжээл үйлэдбэрилгые саашадань хүргөөхэ тухай шухала асуудал табигдана. Энэ шухала хэрэгые хамтын хүсөөр, хамжаанай гуримаар бэеэ даанхай һалбари болгожо шиидхэхэ тухай онсо анхарал хандуулагдана. Тэрэнь тон зүб гэжэ һанагдана.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ бэеэ дааһан һалбари байгуулхадаа юу туйланабйбди, юугээрээ ашагтай байнаб? Эгээн түрүүн даажа абаһан техникээ газар һайжаруулгада, тарилгада, тэжээл болон ургаса хуряалгада ашаг үрэтэйгөөр, бүтээсэтэйгөөр хэрэглэхэ, тэдэнэй миин байха ушарыень зайсуулха арга олгоно. Бүхы ажалаа ганса өөһэдынгөө хүсөөр, бэшэ тээһээ техникэ болон хүнүүдые зрингүйгөөр хэнэбди. Тингэжэ материальна хэрэгсэл болон мүнгэ зөөрие алмана, арьбалнабди. Тингэбэшье энэ гуримые бүри нарижуулха, бусадай дүй дүршэл үшөө һайса шудалха зорилготойбди.

Д. КОМИССАРОВ,
Түнхэнэй совхозой тэжээл үйлэдбэрилгын цехэй начальник.

ОЛОНИИТЭДЭ ОЙЛГУУЛНА

Ерэхэ үбэлжэлгэдэ нинтынгээ малда үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын харюусалга ехэтэй ажалые саг болзортоһ эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ асуудал Яруунын районой «Комсомольский» совхозой коммунистнуудай онсо анхарал доро абтанхай. Энээн тушаа партийна суглаан, парткомой заседани дээрэ нэгэтэ бэшэ хэлсэгдэжэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри олониитын дунда үргэнөөр ябуулагдана.

Энэ жэлдэ ажахын гурбан оньһожоруулагдамал звенонуудые дүй дүршэл ехэтэй коммунистнууд С. Г. Никитин, Н. Ч. Батуев, В. Ц. Найданов гэгшэд ударидана. Тэжээл бэлэдхэлгын звено бүхэндэ партийн гэшүүд агитатор, политинформаторнуудаар томилогдонхой. Тэдэнэр үбһэ тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхадаа, ажалшадай мүнөөдэрэй шухала зорилго ойлгуулжа, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябагшадай дүй дүршэлтэй танилсуулна.

КПСС-эй Буряадай обкомой, Верховно Советэй Президиумэй, Министрнүүдэй Советэй нинтын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын ажал үргэнөөр ябуулха тухай хандалгые энэ ажахын хүдэлмэришэд халуунаар угтаа. «Үбһэ хуряалгада түрүү арга үргэнөөр хэрэглэхэ зуураа, бэлэдхэгдэһэн тэжээлдэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй» гэһэн үгэнүүд эндэ үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Тиихэдээ моральна болон материальна урмашуулгын хэмжээнүүд тэжээл бэлэдхэгшэдэй ойлгуулагдана. Жэшээлхэдэ, сезонойнгоо нормые 30 процент үлүү дүүргэһэн тэжээл бэлэдхэгшэдэй түлөөһэн 15 процентээр, 60 процентээр үлүүлэгшэдтэ хоёр дахин нэмээгдэхэ.

Үбһэшэдэй звенонуудые эдеэ хоолоор хангалгань гуримшуулагданхай. Звено бүхэн хүн зонойнгоо тоогойнь зэргээр совхозой түбэй складһаа тусхай талоноор эдеэ хоолоор хангагдана. Энээнэй ашаар үбһэшэдэй хүдэлмэриин саг алмагдана.

Мүнөө үедэ үбһэшэдэй звенонуудай мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ коммунист С. Г. Никитинэй звено ябана. И. Ч. Батуевай звеногойхид тэдэнһээ холо гээгдэнэгүй.

Үдэр ерэхэ бүри сабшалан дээрэхи халуун ажал шэнэ хүсөөр эршэ ороно. Нютагай ажал хэжэ шадаха хүн бүхэнэй үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахань олошорно.

Манай корр.

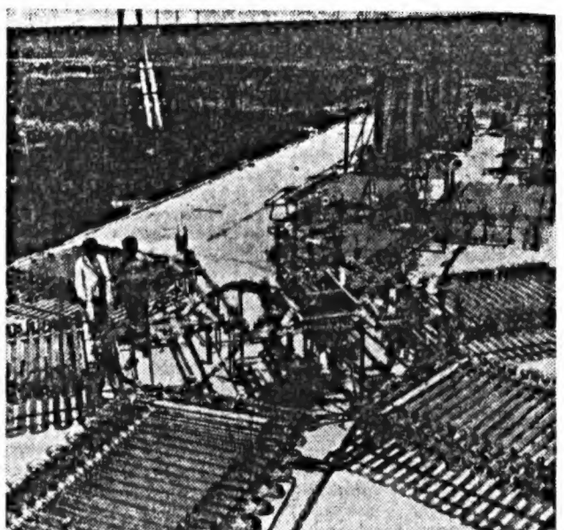

Туркменийн ССР-эй Науканнуудай академийн Наранай элшэ шэнжэлдэг институт «Наран» гэжэ научно-үйлэдбэрийн нэгэдэлэй гол эмхи зургаан болоно. Эндэ наранай элшые аша туһатайгаар хэрэглэлгын асуудалнууд шэнжэлгэдэг гээшэ.

«Наран» гэжэ нэгэдэлэй эрдэмтэд хлорелла ургуулха шэнэ түхеэрэлгэ зохёогоо. Наранай элшэ дээрэ хүдэлдэг энэ оньһон түхеэрэлгэ сүүдхын туршада 2 мянган литр хлорелла үйлэдбэрилгэ. Ашхабадска районой «ТССР-эй 40 жэл» гэжэ колхоздо энэ түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ түхеэрэлгын газаа түхэл.

ТАСС-ай фотохроникэ.

АНХАРАГТЫ: ҺОНИРХОЛТОЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

ҺЭЛГЭЖЭ ХҮДЭЛХЭ ЗВЕНО АШАГ ҮРЭТЭЙ

Крымскэ областиин Симферопольско районой малай үүлтэр һайжаруулха «Широкое» заводтэ вахтын арга саашадаа хүргөөгдэнэ. Ипатовай таряашадай ба Днепропетровско областиин Томаковско районой механизаторнуудай дүй дүршэлые соголжо үзөөд, нютагай таряашад ургаса хуряалга дээрэ ажал эмхидхэхэ талаар өөһэдынгөө арга дурадхаһан байна.

—Һэлгэжэ хүдэлхэ халаниие эмхидхэхэ гээшэ тэрэнэй гол удха болоно,—гэжэ ажахын ахамад инженер В. Бажан хэлэнэ. — Гурбан агрегадтай звеногой комбайн бүхэндэ нэгэ-нэгэ механизатор туһалагшагүйгөөр хүдэлдэг байна. Агрегадые нэгэ жолоошон, һоломо суглуулдаг нэгэ трактарист хангадаг. Гол экипажнуудай поли дээрэ хүдэлжэ байхада, тэдэнниие һэлгэхэ вахта амархэ ушартай.

Хоёр час болоод, түрүүшын экипажай амархаяа зогсоходо, һэлгэжэ хүдэлхэ вахта комбайн, автомобиль ба трактарые жолоодоно. Үшөө хоёр часай үнгэрхэдэ, түрүүшын комбайнай экипажай дахинаа хүдэлжэ эхилхэдэ, хоёрдохи, үдаань гурбадахи экипажнуудые вахта һэлгэнэ. Һүүлдэ һэлгэхэ вахтынхид хоёр час соо емарна, тингээд дахинаа шэнээр хүдэлмэрээ эхилдэг байна.

Тус заводто техникые иигэжэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэдэг болонхой. Юрын вахтын аргаар хүдэлхэдэ, экипажай бүридэлдэ хоёр-хоёр комбайнор, жолоошон, трактарист ородог шуу. Тиин мүнөө шэнэ аргаар хүдэлхэдэнь, ургаса хуряалгада хоёр дахин үсөөн хүн хабаадана. Сезон соо салин хүлһэнэй фонд 12 мянган түхэригөөр хороһон байгаа.

Мэргэжэлтэдэй тоолон гаргаһанай ёһоор, Крымэй Симферопольско районой колхоз, совхозуудта малай үүлтэр һайжаруулха «Широкое» заводой аргые хэрэглэбэл, 750 механизатор сүлөөрхэ болоно.

М. ТУРОВСКИЙ,
ТАСС-ай корр.

Симферополь.

Горьковско түмэр харгын хүдэлмэрилэгшэд Львовско областиин түмэр замшадай жэшээгээр ажалдаа шэнэ онол арганнуудые үргэнөөр нэбтэрүүлнэ. Энэ хэрэгтэнь түмэр замшадта үйлэдбэрнин нэгэдэлнүүдтэй, промышленна предприятинуудтай тогтоohон харилсаа холбоонинь ехэ туһа хүргэнэ.

Иматалал арбадахи табан жэлэй туршада нэмэлтэ зам харгы бариха хэрэгтэ үйлэдбэрнин нэгэдэлнүүд, промышленна предприятинууд 244 миллион түхэриг һомолжо ашаглаһан байна. Иимэ нэмэлтэ харгы замуудай ашаар вагонуудай хин хооhоор байлгые хороохо, ашаалалгын, бусад оньһон техникые хамжаанай үндэһэн дээрэ ашаглаха, хүдэлмэриин шанар ба дэлнсые үргэдхэхэ арга хангагдана бшуу. Илангаяа аша үрэтэй холбоо барисаа түмэр замшад суута ГАЗ гэжэ нэгэдэлтэй байгууланхай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Горький—Сортировочная гэжэ станцида. Зүүн гарһаа — диспетчер А. Шашкин, техническэ конторын начальник А. Слепнева, оператор Н. Ставнейчук, ЭВМ ЕС-10-10 гэжэ машинын оператор Т. Телегина хүдэлмэрнингөө ээлжээтэ асуудал шиидхэжэ байна.

ТАСС-ай фотохроникэ.

ТҮРҮҮШЫН МИЛ ТОННО ОРОО

КРАСНОДАР. Кү ажахынууд 1 миллион ороохо гүрэнэй амбаа ба

Сагай уларилай та гүй эрхэ байдалда п таряашад ороохо г Механизаторнууд бүр гэжэл шадабаяа ажаллана. Түхэреэн дээ шахуу таряан хл мянгаад комбайн б дые суглуулжа сохи щевска районой «С ский» совхозһоо И. кын хүтэлбэрилдэг нернуудай звено мүр эрхимлэнэ. «Колос» гурбан комбайн хүр эхинһээ хойшо 214 нер ороохо сохёо. М затор өөрөө 15 мянг центнер ороохо сохё на. Ленинградска «Заветы Ильича» ко В. Кужура болон ско-Ахтарска районо нэй нэрэмжэтэ ко В. Кравченко гэгш тустаа 10 мянган нэ нэ дээшэ ороохо мүн лэ шалгарба.

РОСТОВ-на-ДОНУ. ажахынууд шэнэ миллион тонно ороо шаагаа. Сальска, Ор Азовско, Ремонтненск онуудай таряашад эг ороохо гүрэндэ худ

Техникые олоорн хэн хэрэглэхэ арга хуряалгые жэгдэ ябуулхада туһалаа. Э нүүдтэ областиин эле нууд сүүдхэдээ 100, 12 но ороохо тушаажа дүүрэн хүсөөрнь худ нэ.

Целинскэ районой ковский» совхозһоо лис Ажалай Герой Бочкаревой даадаг зв ластиин механизатор мүрысөөндэ эрхимлэн лаан соогоо «Колос» лэй дүрбэн комбайн центнер ороохо сохёо хэдээ нэгэ комбайнинх центнер ороохо сохё доно. Энэнь даабарин баһаа үлүү дахин е Ургаса хуряалгын хойшо звено 30 мянга тнер ороохо сохёод б

АЛТАЙН ТЭЖЭЭ БЭЛЭДХЭГШЭД

БАРНАУЛ. Смо Змеиногорско болон цовскэ районуудай нууд үбһэ бэлэдхэхэ, дараха, витаминтай н гурил бэлэдхэхэ даабарние хизаар д эгээл түрүүлэн дүүрг

Хоёр шахуу һара с гасуур байһан аад, һаянай хура бороо гарягагүй орожо, үбһ жээл бэлэдхэлгые шээлдэ оруулһан байна товайхидай аргаар б даһан мянгаад отряд, да болон звено сэлмэг час бүхэнние лэн, сабшалан түхэреэн сүүдхэдэ а

Сабшагдаһан газарт хинаа тарилга хэхые Олон жэлэй ногооной тогуудта механизатор үтэгжүүлгэ тараан, бо но.

Городой хүн зон х ажалшадта ехээр Тэдэнэр сүлөөтэй харгын захаархи, ойн хойдохи ногоо сабшада на. Хүн зонһоо үбһэ ж абаха пунктнууд шадарай бүхы колхоз хозуудта нээгдэнхэй.

Бэрхэшээлнүүдэй доошье һаань, хизаарл жээл бэлэдхэгшэд мүнөө дэ бодо малай толгой дэ 35 центнер тэжээлэй ницэ бэлэдхэхэ гэһэн абанхай. Энэнь нёдөө хиһоо гурбанай нэгэ хубяар ехэ юм.

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭ ГЭС

ФРУНЗЕ. Геологуудай нишодой, модошодой ю шье һэлгэгдэшэгүй т шань болохо дизельнэ тростанцинуудһаа дүү һайн шэнэ станци бии б бо. Ороной эгээл түрү бишыхан ГЭС Түбэй Шаниин хаданнуудтахи «Ш сн» гидрометеостанцид шагдажа дүүрэбэ.

Хадын горхон дээрэ багахан станци тодхогдо 80 килограммһаа д шэгнүүртэй агрегат б нуудые гэрэлээр хант үйлэдбэрийн ба ажаб лай техникые хүдэлт тула элшэ үгэжэ эхилэ

Минэнергын «Главни ектын» Киргизэй элшэ сэнэй эрдэм-шэнжэлгын һагай мэргэжэлтэд энэ б хан станциие бүтээгэ станци нэгэ хахад килов хүсэтэй юм.

Иимэ аргаар үйлэдб лэгдэнэн элшэ хүсэнэй ө үнэ сэн гурба дахин х дизельнэ түхеэрэлгэ орходоо бүри найдамта хүдэлхэ. Шэнэ бүтээлэй ническэ документнүүд орс хэдэ хэдэн предприятие та эльгээгдэнэн байна.

— Арадай ажахыда станцинуудые үргэнөөр рэглэдэг болоходо, ажахын хэдэ хэдэн шу асуудалнуудые шиидэхэ га олгохо байна, — «Киргизглавэнерго» упра нин начальник М. Ар хэлэнэ.

(ТАСС)

Советдүүдэй хүдэлмэри

ЭДЭБХИТЭДЭЙМНАЙ ЗОРИЛГОНУУД ЭЛИ ТОДО

Республикымнай арадай депутадуудай поселково, сельсэ болон сомоной Советдүүдэй хоорондо дэлгэрнэн социалис мүрысөөнэй 1981 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүд нэгсологдожо, илагшад тодоруулагдаба. Энэ хугасаа соо социалис мүрысөөндэ һайн дүнгүүдые туйлаһан Советдүүдэй хоорондо Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Совет оролсоно. Һаяхан манай корреспондент М. Батоин энэ Советэй гүйсэдкомой секретарь Б. Б. БАЛДАНДОРЖИЕВТАЙ уулзахадаа, ажал ябуулгаарнь һонирхожо, эмхидхэхы үүргэеэ дээшэлүүлхэ талаар ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай ярилцаба.

• • •

Арадай депутадуудай нютагай Советэй эмхидхэхы үүрэ улам бүри дээшэлжэ, ябаата газар дээрэнь ажаһуудаг зоной байдалда, ажал ерэгтэ нүлөөлэгдэнь улам үзэгы удхатай боложол байна. Хүн зонойнгоо этигэмжэтэ нюур боложо, сихай найдалтай уялга дааһа абаһан арадай депутадуудай бэелүүлхэ олон зорилгодые һунгагшаднай урдань ложна. Тэдэнэй һанаагаа бүхигүй юумэн нютагай зоной ажабайдалда үгы гэхэдэ олохо.

Манай Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Советэй газар дээ- Эдэрмэг, Хөөрхэ, Леоновка-ю-Іууринууд байдаг юм. Манай «Первомайский» совхозой отделенинүүд болоо. Хүдөө ажахын олон һалритай энэ ажахы жэл ерэхэ үеэндэ үйлэдбэриеэ улам ажаруулжа, үргэдхэжэ байдаг. Тиимэһээ нютагай зоной байдал һуудал хүргэжэ, соёл гэгээрэлэй эрилгүүд улам дээшэлжэ байдаг болоо.

Эдэ бүгэдэ асуудалнууд зоной Советэй сесси, гүйсэдхэхэ комитедэй заседаниннууд дээрэ хододоо хэлсэгдэнэ, саг үргэлжын комиссинуудай, бүхы депутадуудай ажалар доро байдаг юм.

Депутадай үүргэ хүнгэн бэшэ уялгата албан гээшэ. Арадай этигэмжэтэд зонойнгоо эрилтые бүрин дүүрэгэ бэелүүлхын тулада олон сумэ мэдэхэ, шадахашье хэрэгтэй. Советэймнай эдэбхитэдэй һуралсалаа таһалгаанай нунгагшадтаяа нягта холбоотойгоор тэдэндээ өөрынгөө нүлөө үзүүлхэ талаарнь али болохоор туһалые оролдонобди. Жишээлхэдэ, «Депутадай үдэр» гэһэн һуралсалай тусхай үдэр үнгэргэдэг заншалтайбди. Энэ үдэрэй һуралсалай иимэ үдэр дээр дахин үнгэргэгдөө. Энэ депутадууднай һонирхоһон асуудалнуудтаа тодорхой хариулуудые абадаг, өөһэд хоорондоо һунгагшадайнгаа дунда ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэлтэеэ хубаалдадаг. Мүн лэ эндэ депутадуудай нүрбан бүлэгүүдэй хүдэлмэриин түсэб хэлсэгдэжэ, дүтын үдэрнүүдэй зорилгонуудынь элирхэйлэгдэнэ. Эдэ бүлэгүүд сомоноймнай Советдүүдэй тосхон бүхэндэ байгуулагданхай. Тэдэниие дүй дүршэлтэй депутадууд С. Б. Бальжинимаева, Н. Ф. Исаева, Г. Ф. Вставская гэгшэд толгойлно.

Үйлдбэриин бригада, фермүүд дээрүүр манай депутадуудай постнууд мүн лэ байгуулагданхай, ашата нүлөөтэй тэндэхи коллективуудта үзүүлжэл байдаг.

Депутат бүхэнэй оролдосотой һайнаар уялгата үүргэеэ дүүргэдэгһээ Советэй бүхы ажал ябуулга дулдыдаг ааб даа. Советэймнай депутадуудһаа саг үргэлжын 6 комисси бүриденэ. Эдэ комиссинууд тусхай түсэбэй ёһоор бүхы хүдэлмэреэ ябуулна, сессидэ, гүйсэдкомой заседаниндa асуудалнуудые бэлдэлгэдэ хабаадажа, ажахын, соёл гэгээрэлэй болон бусад олон асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ ехэ туһа хүргэдэг байна. Илангаяа депутат П. Ш. Алсаевагай хүтэлбэрилдэг хүдөө ажахын саг үргэлжын комиссинин хүдэлмэрине эндэ тэмдэглэлтэй.

Сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитет тосхонуудайнгаа ажаһуугшадые соёлой, ажаһуудалай, медицинын талаар, тэдэниие ерэ бараагаар хангалгын асуудалнуудта, гэр байрануудаа, үйлсэнүүдээ түбхинэнги байдалтай болгохо тухайда ехэхэн анхарал хандуулна. Эдэ асуудалнууд тосхонуудай хүн зоной суглаан дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэдэг заншалтай болоһоор үнинэй. Иимэ суглаанууд тосхонуудта энэ жэлдэ хоёрхоёр дахин үнгэргэгдөө.

Хүн зонойнгоо эдэ эрилтэнүүдые сүм бэелүүлхэ хэрэгтэй депутадуудаймнай саг үргэлжын хиналта доро байдагые эмхи зургаануудай хүдэлмэриин дүнгүүдээр, тоо, баримтануудаар харуулжа боломорой гээшэ ха.

Тосхонуудаймнай хүн зониие эд бараагаар Первомайска худалдаа наймаанай эмхи хангадаг юм. Энэ эмхиин магазинууд 532 мянган түхэригтэй эд бараа худалдаха түсэбтэй һаа, 557,8 мянган түхэригтэ хүргөө. Айлнуудһаа хониной нооһо худалдан абаха түсэбөө 173,3 процент дүүргээ. Ажаһуудалай хэрэгтэй зүйлэ хангалгаар зургаан һарын түсэбэй дүүргэлтэ үлүүлэгдээ.

Сомоной Советэй бюджет дээрэ медицинын, соёл культурын олохон эмхи зургаануудыг байдаг. Жэл бүхэндэ тэдэнэй хүдэлмэриин үргэдхэгдэдэг һэн туладань, мүнгэ зөөри ехээр һомологдодог байна. Энэниие зүб мүрөөр хэрэгтэй саг соонь гаргашалха гээшэ ехэ удха шанартай. Арадай депутадуудай Советдүүдэй бюджет харьяата газар дээрэнь байһан предприятинуудай олзо оршоһоо һомологдодог гуримтай. Тиимэһээл тэдэнэй ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхын тула мүнгэн һангайшье талаһаа Советэй хиналта доро байха болоно. Манай сомоной Советэй бюджедэй оршонь үнгэрэгшэ хахад жэл соо 49,5 процент, гаргашань 52 процент дүүргэгдэг. Энэ нютагай зониие соёл культурын, медицинын талаар хангалга жэгдэ тэгшээр ябуулагдажа байһаниие гэршэлнэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор нютагай Советдүүдэй эмхидхэхы үүргые улам дээшэлүүлхэ тухай тэмдэглэхэдээ, арадай ажахын хүгжэлтэдэ Советдүүдэй зүгһөө онсо анхарал хандуулдаха эргэтэй байһаниинь онсо тодорхойлогдоно.

Манай Советэй депутадуудай олонхинь «Первомайский» совхозой хүдэлмэришэд болоно. Тэдэнэр энэ ажахын тон харюусалгатай газарнуудтань хүдэлдэг байна. Мал ажалда депутадууд, үнинэй дүршэлтэй хонишод Ц-Д. Жанаев, М. А. Сташкина, малшан Г. Б. Балсамбуева гэгшэд хүдэлжэ, социалис мүрысөөнэй түрүү эргэдэ хододоо ябана. Механизатораар хүдэлдэг депутадуудай Ц. С. Сандаков, Б. Б. Бодиев болон үйлэдбэриин бэшэшье газарта хүдэлдэг эдэбхитэйнай бүтээсэ ехэтэй ажалай жэшээ харуулна.

Совхозой шэнэ табан жэлэйнгээ түрүүшын 6 һарын түсэбүдые урагшатай дүүргэлтэдэ манай депутадуудай, сомоной Советэй бүхы эдэбхитэдэй, ажалшадай эрилтэ хангаха эмхи зургаануудта хүдэлжэ байгаа хүдэлмэриилгэшдэй оролдолтын бии байһаниинь элитэ. «Первомайский» совхоз гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые 143,7 процент дүүргэбэ. Һү тушааха түсэб 137,2 процентдэ хүргэгдөө.

Мүнөө нинтынгээ малда үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын ажал түлөг дундаа ябажа байна. Манай депутадуудай эдэбхитэй Яруунын районой Эгэтын сомоной Советэй, Баргажанай Һүбын сельскэ Советэй, Хяагтын районой Хүдэриин сельскэ Советэй үүсхэл һайшаан дэмжэжэ, үндэр социалис уялганнуудые абанхай. Сомоной Советэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр 1900 центнер һайн шанартай үбһэ тэжээл совхоздо бэлэдхэгдхээр хараалагдана. Тиихэдэ гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд тус тустаа 5 центнерһээ бага бэшэ үбһэ августын 15 болотор хуряажа, совхоздо тушааха юм. Соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһада хүн зоной эрилтэ хангалгаяа улам һайжаруулха тодорхой түсэбтэй болонхой.

Мүн тиихэдэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын звено, бригада бүридөө депутадуудай, арадай хинагшадай постнууд байгуулагдаа.

Ерэхэ үбэлжэлгэдэ нинтынгээ малые һайн шанартай үбһэ тэжээлээр дүүрэн хангахын тула бүхы оролдолгоёо гаргажа байһамнай КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй ба Министрнүүдэй Советэй халуун хандалгые үргэнөөр дэмжэнэн харюумнай болохо байна.

УЛЬЯНОВСК. И. Н. Ульяновта табигдаһан хүшөө. Скульптор М. Г. Манизерай бүтээл.

ТАСС-ай фотохроника.

И. Н. УЛЬЯНОВАЙ ТҮРӘҺӨӨР 150 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

АРАДТАА АЛБА ХЭЛГЫН ГАЙХАМШАГТА ЖЭШЭЭ

Гэгээрэлэй элитэ схэ ажал ябуулагша, багша-демократ, агууехэ Ленинэй эсэгэ ба хүмүүжүүлэгшэ Илья Николаевич Ульяновай түрөөһөөр 150 жэл эдэ үдэрнүүдтэ гүйсэбэ. Н. Г. Чернышевскийн, Н. А. Добролюбовай, Н. А. Некрасовай, Д. И. Писаревэй революционно-демократическа һургаалай нүлөөн бүх тэрэнэн харяа бодол, багшалха онол шадабаринь тогтонижоһон түүхэтэй. Тиимэнээл хаанта хархис засагай үедэ арадай гэгээрэлэй арюун һайхан хэрэгтэ эдэбхи түгэс хабаадахадаа, ёһотойл демократ байһанаа бариманталан, ажалшан арад түмэнэй эрдэм мэдэсэ дээшэлүүлхэ, соёл болбосорол хүгжөөхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсээ юм.

И. Н. Ульянов Астрахань хотодо 1831 оной июлиин 14 (26)-дэ түрэһэн намтартай. Эсэгэнь Нижегородско губерниин крепостной таряашадһаа уг залгамжалдаг һэн. Хожомоо Астрахань хото нүүжэ ерээд, мещан болоһон байха. Ажабайдалдаа ямаршье амжалта туйлаагүй, үгытэй ядуу эрхэ байдалда наһа барахан гэхэ.

Үшөө бага наһандаа эсэгэнээ гээгдэһэн И. Ц. Ульянов ахынгаа халуун туһламжаар, өөрынгөө эдэбхи оролдолгоор, шадабариин ашаар лэ дунда һургуули дүүргээ бэлэй. Удаань Казаниин университедэй физико-математическа факультедтэ абтажа, тэрэнээ 1854 ондо амжалтатайгаар түгэсхэжэ шадаһан гээшэ. Түүгүүшын хаһада — аяар арбан дүрбэн жэлэй туршада —Пензэ хотодо математика ба физикын багшаар хүдэлөөд, һүүлдэнь Нижний Новгород нүүжэ ерэбэ. Тэрэ үедэ Казаниин һуралсалай округые даагшын туһалагшаар хүдэлдэг байһан суута математик Н. И. Лобачевский И. Н. Ульяновай багшын тушаалда томилогдоһон тухай документдэ гараа табиһан юм.

И. Н. Ульянов шэнжэлхы хүдэлмэридэ онсо шуналтайшье, һэдэбтэйшье байгаа гээд тэмдэглэмээр. Үшөө студент ябахадаа астрономиин асуудалда зорюулагдаһан тусхай хүдэлмэри бэшэжэ, тэрэнэйнгээ түлөө математикын эрдэмэй кандидат гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө юм.

И. Н. Лобачевскийн дурадхалаар Пензэ хотын метеорологическа станцида мүн лэ һонирхолтой шэнжэлгэнүүдые хэжэ, тэдэнэйнгээ дүнгүүдые «Метеорологическа хүдэлмэриин аша үрэ ба Пензэ хотодо нүлөөлжэ болохо тобшололнууд тушаа», «Залин ба громоотвод» гэһэн научна хүдэлмэринүүд соогоо согсолоо һэн. Мүн багшын хүдэлмэри тухай И. Н. Ульяновай бэшэһэн тоосоонууд мүнөөшье алишье талаараа һонирхол үүсхэмэ шэнжэлгэнүүд гээ һаа, алдуу болохогүй.

Багшаяа һурагшадынь айхабтар хүндэлдэг байһан юм. Заажа байһан предмедээ табан хургандал адляар мэдэхэнээ гадна «бүхы юумые үнэн сэхээр сэгнэжэ һургадаг, сэдьхэлэй сэбэр эрмэлзэлые, түрүү үзэлөөр нэбтэрһэн хараа бодолые, хүтэлбэри болгодог тэрэ үедөө хоморой һурган хүмүүжүүлэгшэ байһан» гээд тэдэнь тэмдэглэдэг һэн.

И. Н. Ульянов 1869 ондо инспекторээр, удаань Симбирскэ губерниин арадай училищинуудай директорээр томилогдоо юм. Тиихэдээл бүхы шадал хүсөөэ, эрдэм мэдэсөөэ, багшын ажалда олоһон дүй дүршэлөө шэнэ, хүнгэн бэшэ хэрэгтээ зорюулжа эхилһэн байна. Жэлэй дүрбэн сагта үдэр, һүни гэнгүй губерниингээ бүхы холо, ойрын нютагуудаар ябажа, тэндэ арадай һургуулинуудые нээдэг, багшанарай ажал хүдэлмэридэ туһалдаг һэн. Һургуулинуудые нээхэ хэрэгтэ али болохоор һаад түбэг татахые оролдожо байдаг чиновникуудые, помещиктүүд, нюдарган баяшуулай эсэргүүсэлтэтэй тэмсэхэнээ гадна, үхибүүдээ һургуулида үгэхэ дурагүй харанхы мунхаг хараа бодолтой таряашадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, гэгээрэлэй хэрэгэй аша үрэ тухай саг үргэлжэ һануулжа байха ушар гарадаг бэлэй. «Таряашадай хабаадалгатай суглаанай боложо, һургуули нээхэ тухай гү, али бии байгаа һургуулиие һайшааһан тогтоолой абтахада, манай эсэгэ хэды ехээр баясадаг гээшэ һэм», —гэжэ хожомынь А. И. Ульянова-Елизарова дурсан бэшэһэн байдаг.

Волго шадар түбхинэн ажаһуудаг ород бэшэ үндэһэ ябатадай дунда гэгээрэлэй үрэ-һэ тариха, тэдэндэ зорюулагдаһан һургуули эмхидхэхэ хэрэгтэ И. Н. Ульянов айхабтар ехэ анхаралаа хандуулдаг байһан гээшэ. Илья Николаевичайл халуун оролдолгоор губернийн дэбисхэр дээрэ татар, мордва, чуваш зоной һураха түрүүшын национальна һургуулинууд нээгдэһэн юм.

Эхин һургуулиие хүгжөөлгын теори шанаржуулан нарижуулгада, тэрэниие хэрэг дээрэ бэелүүлгэдэ И. Н. Ульянов горитой хубитаяа оруулһан ,габьяатай. Өөрөө айхабтар бэрхэ багша, эмхидхэлшэ байһанаа нэгэтэ бэшэ харуулаа. Тиихэдэ эдир үетэниие ажалда дадхаажа, ажалаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг, һурагша бүхэн ажаһайдалдань хэрэгтэй болохо эрдэм мэдэсэ эртээнһээ олохо, ажалай оньһо һургуулидал ябахадаа таниха ёһотой гэһэн хараа бодол номнодог байһан юм.

«...Олоһон мэдэсэеэ тодорхойгоор хэрэглэжэ, шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүдые ажабайдалда нэбтэрүүлгэ гээшэ эрдэм наукые хүсэжүүлдэг, тэрэнэй удха шанарые дээшэлүүлдэг», —гэжэ И. Н. Ульянов тэмдэглэһэн байдаг.

Мэргэжэл түгэс, шэлэһэн хэрэгтээ бээ зорюуланги олохон лэ арадай багшанарые Илья Николаевич хүмүүжүүлһэн юм. Тэдэнь хожомоо дэмы бэшэ «ульяновцууд» гэжэ суурхадаг һэн. Гадна И. Н. Ульянов губернь дотороо багшанарай съезднүүдые эмхидхэхэ, ударидаха хэрэгтэ эдэбхитэй хабаадаһан, 1872 ондо Москвада болоһон политехническэ выставкэдэ, Бүхэроссийн багшанарай съезддэ ошожо ерэһэн байна.

Бүлэ дотор хүүгэдые хүмүүжүүлгэ тухай теори зохёолгодо Илья Николаевич баһал горитой хубитаяа оруулаа. Ульяновтанай үхибүүд эбтэй эетэй, ажалша бүлэ соо үдэһэн намтартай. Эхэ, эсэгэн захяа заабари эндэ эгээн нангин зүйл гэжэ тоологдодог байһан юм. Тэдэнэр ородой классическа литературын, мүн харинн оронуудай уран зохёолшодой номуудые олоор уншадаг, удхыень һайн мэдэдэг байгаа. Эсэгэнь тэдэнэй хүмүүжэлые онсо анхарал дороо абажа, шадамараар хүтэлбэрилдэг һэн. Ажалша хүн зоной ажабайдалай хүндэ хүшэрые, оron дотор боложо байгаа нинтэ-политическэ гүнзэгы удха шанартай үйлэ хэрэгүүдые энэ бүлын гэшүүд һайн ойлгодог бэлэй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр булта ородой демократическа соёл культурын эрхим һайн ёһо заншалнуудаар хара багаһаа нэбтэрэнхэй ябаа бшуу.

Эсэгынь эсэшэ сусашагүй ажабайдал, ажал хэрэг, арадтаа алба хэхын түлөө аһан шадалаараа оролдожо ябадаг эрмэлзэлынь үхибүүдтэнь гайхамшагта жэшээ болоо һэн. Хожомоо революционернүүд болоһон Ульяновтанай үхибүүдэй хараа бодол, энэл үнэдэһэн дээрэ тогтонижоо гэхэдэ зүбтэй.

Россин түрүү үзэлтэй энэ бүлэ Коммунис партиие байгуулагша, тэрэнэй вождь, Совет үрэнэй үндэһэ һуурние табигша В. И. Лениниие хүмүүжүүлһэн габьяатай.

Арадай гэгээрэлэй болон педагогическа ухаан бодолой хүгжэлтэдэ Илья Николаевич Ульянов үнэзэгы нүлөө үзүүлээ юм. Тэрэнэй ажал ябуулга үндэрөөр сэгнэгдэдэг байһан гээшэ. «Волжский вестник» газетэ Ленинэй эсэгэ тухай иигэжэ бэшээ һэн: «...Гэгээрэлэй хэрэгтэ нимэ гүнзэгыгөөр, эсэслэн бүхы ами наһаяа зорюулһан ушарыень бидэ гайхаабди. И. Н. Ульянов шэнги сэбэр сэдьхэлтэй хүн ба эрхэтэн болохо гээшэ манай гүн хүсэлэй нэгэн мүн».

Багшалхы ажал ябуулгаараа, нинтэ-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ оруулһан ехэ хубитаараа Россин арад түмэнэй ухаан бодолой политическэ талаараа һэргэлгэдэ И. Н. Ульянов сэхэ нүлөөлһэн гэжэ үшөө дахин тобшолмоор.

Тэрэнэй нэрэ алдар арадай сэдьхэлдэ хэтэ мүнхэдөө үлэнхэй. Тэрэнэй баатаршалгатай тэнтэй ажабайдалынь, үн үнэзэгы хараа бодолынь, арад зондоо алба хэлгэнь, эрхэтэн мэдэрэлынь коммунис общество байгуулжа байһан совет хүнүүдтэ тайхамшагта һайхан жэшээ болохонь дамжаггүй.

С. БУТОЧНИКОВА,
түүхын эрдэмэй кандидат.
(ТАСС).

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

КПЯ-гай ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТОКИО. Японой Коммунис партиин ЦК-гай пленум Японой нинслэлдэ нээгдээ.

КПЯ-гай ЦК-гай Президиумэй түрүүлэгшэ К. Миямото пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын байдалда, Японой правительствын гадаадын политикада хабаатай асуудалнууд дээрэ тогтоод, капиталис долоон оронойн хүтэлбэрилэгшэдэй Оттавадахи зүблөөнэй дүнгүүдые буруушааба. Оттавадахи уулзалгын документнүүд дотор дурдагдаһан, СССР тушаа «хүйтэн дайнай» хараа бодол баримталха, буу зэбсэгүүдые урда тээнь үзэгдөөгүй ехээр үрдилдэн түхеэрхэ, япон-американ сэрэгэй үгсэлгые НАТО-тай холбохо гэһэн Америкын захиргаанай һанаашалгые эрид шууд шүүмжэлээ гэжэ «Акахата» газетэ мэдээсэнэ.

Оттавадахи зүблөөндэ хабаадагшад политическэ ба сэрэгэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ гол анхаралаа хандуулаад, дары шиидхэгдэхэ ёһотой экономическа асуудалнуудые алгад гараһан байна гэжэ К. Миямото тэмдэглэбэ. Р. Рейганэй захиргаанай дай жүрөөдэдэг хархис хараа бодолые даган баримталдаг байһанаа Оттавада үшөө дахин элирхэйлһэн Д. Судзукиин правительство буу зэбсэгүүдые урдилдэн түхеэрхэ ябадал дэбэргэлгэдэ туһа хүргэнэн, тэрэниие зүблөөн дээрэ дэмжэжэ, япон арадай хүсэл эрмэлзэлдэ хохидол ушаруулаа гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ХОЛЫН АЯНШАЛГАҺАА БУСАБА

ЛЕНИНГРАД. «Михаил Сомов» гэһэн дизель-электроход 244 хоног соо түби дэлхэйн дүрбэн океанай арбан нэгэн далай соогуур тамараад, урда полярна түби тээшэ аяншалгада ябаһанаа бусаба. Совет Антарктическа флотилиин онгосо сагаан түбиин мүльһэн табсан шадар тамаралгаяа дүүргэбэ.

Ородой ба Ленинградска станциннууд дээрэ үбэлжэһэн мэргэжэлтэд болон эрдэмтэд, далайн экспедиционно отрядай океан шэнжэлгшэд эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэреэ нухэдтөө дамжуулаад, гэртээ бусажа ерэбэ.

Антарктидада полярна һүниинүүд тогтонхой. Тэндэ үбэлэй саг түлэг дундаа орошонхой, 60 градус хүрэтэр хүйтэрнэ, секундын 30 метр хүсэтэйгөөр һалхилна гээд бүхы обсерватори болон станциннуудһаа Совет Антарктическа 26-дахи экспедицинн гэшүүдэй дамжуулһан һүүлэй мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Ажаглалтануудай болон научна туршалгануудай программа амжалтатайгаар сүм дүүргэгдэнэ гээд экспедициин хүтэлбэрилэгшэд мэдээсэнэ.

Тиихэ үедэнь Арктическа ба Антарктическа эрдэм-шэнжэлгын институдта ээлжээтэ, 27-дохи аяншалгада бэлдэлгэ түлэг ябуулагдана. «Михаил Сомов» гэһэн дизель-электроход сентябриин эхеэр дахинаа аяншалгада гарахань.

(ТАСС).

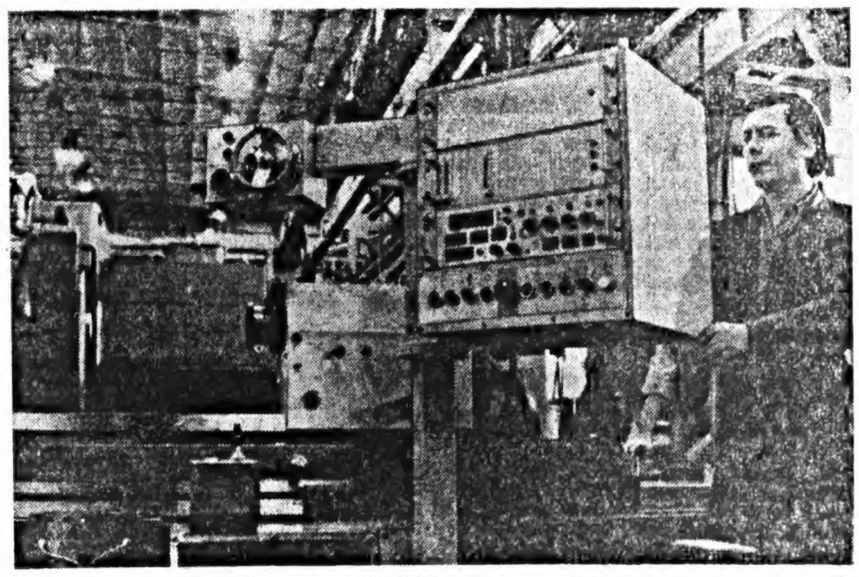

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

МНРП-гэй ЦК-гай ТОГТООЛ

УЛААН-БААТАР. «МНРэй ба РСФСР-эй хоорондо хани ёһоной харилсаа тогтоохо тухай хэлсээндэ гар табигдаһаар 60 жэлэй ой тухай» МНРП-гэй ЦК-гай тогтоол эндэ тунхаглагдаа.

1921 оной Монгол-совет хэлсээн — монгол арадай түүхэдэхи түрүүшын, адли тэгшэ эрхэтэй договор юм гэжэ тогтоол дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ. Энэ договор Монгол ороной революционно ажалшадай, Совет Россиин плагша пролетариадай аха дүүгэй холбоое батадхан, хоорондоо хүндэлэлсэлгын ба этигэлсэлгын, үнэхөөрөө тэгшэ эрхэтэй, хани харилсаанай, харилсан туһалалсалгын гуримаар тэрэниие хүгжөөхэ политическэ, хуулиин үндэһэ һуури табинхай.

Адли уг зорилгонуудаар, хараа бодолнуудай нэгэдлээр холбогдоһон МНР-эй ба СССР-эй арадуудай хоорондын эдбэршэгүй бата холбоон, аха дүүгэй хани барисаан—зохёон байгуулхы, шэнэдхэн хубилгагша асари ехэ хүсэн, социалис общество байгуулгын замаар МНР-эй хурдан түргэнөөр хүгжэн дабшаха шухала нүхэсэл болоно гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Үнгэрэгшэ жаран жэлэй турша соо монгол арадай туйлаһан бүхы амжалтануу —Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлэй бусад оронуудтай Монгол ороной тогтооһон нягта хани барисаанай ба харилсаа холбооной үрэ дүн мүн.

МНР-эй коммунистнуу болон бүхы ажалшад арадай засагта Монгол ороной ба РСФСР-эй хоорондо хани барисаата харилсаа тогтоохо тухай хэлсээнэй түүхэтэ ойе тэмдэглэхэдээ, агууехэ Ленинэй партиг—КПСС-тэй. Октябриин Эхэ орондой—Советскэ Союзтай хани барисаанайнгаа һабагша һудалые саашадаа бүхы аргаар бэхижүүлхэ, үнэзэгыгүүлхэ, социалис байгуулалтадаа шэнэ амжалтануудые туйлаха гээд шиидэнхэй гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Монгол, совет арадуудай ажабайдалдахи энэ гайхамшаг үйлэ хэрэгтэ бэлдэхэ ба һайндэрлэхэ хэмжээ ябуулгануу тус тогтоолоор хараалагдана.

ФРАНЦИ БА НАТО

ПАРИЖ. Франциин президент Ф. Миттеран НАТОгай генеральна секретарь И. Лунстай уулзажа, хөөрэлдөө гэһэн мэдээсэл тунхаглагдаа. Уулзалгын һүүлээр журналистнуудта Лунс нигэжэ хэлэһэн байна: Ф. Миттеран «НАТО тушаа Франциин баримталдаг хараа бодол тухай, баруун оронуудые хамгаалгын асуудалнуудаар урда тээнь дамжуулагдаһан мэдүүлгэнүүдые лаблан баталаа». «Хойто атлантическа бүлэглэлдэ хабаададаг зарим оронуудтахи политическэ оршон байдал, баруун тээхи оронуудые хамгаалха оролдолго тушаа һонирхолой Баруун Европын хүн зоной зарим хубиин дунда бага боложо байһан ушар» хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ НАТО-гай генеральна секретарь тэмдэглэбэ. «Аза болоходоо, энэ асуудалаар бусад оронуудһаа һураггүй һайн хараа бодол Франциин баримталдаг байһандань» сэдьхэлээ ханаһанаа Лунс элирхэйлэ. Нейтронно бомбогой холбоотой шэнжэлгэнүүдые хэжэ үргэлжэлхэ гээд «Франциин эрмэлзэдэгые уулзалгын үедэ һайшаан тэмдэглээб» гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Парижай «Матэн» газетэ энэ уулзалгын урда тээхэнэ Франциин гадаадын харилсаанай министр К. Шейсоной интервью тунхаглаа һэн. «Советскэ Союз «айхабтар мэргэн» шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхожо, Европодохи тэнсүүркин шэнжые хубилгаа» гэһэнүүгээр министр тэрэ интервью дотороо баталан дурдана. Тиихэ зуураа Европын дундуур зайда хэрэглэгдэхэ совет ракетэнүүдэй ниитэ хэм хэмжээе арба гаран жэлэй туршада СССР нэгэшье единицээр нэмэгээгүй, харин тэдэниие дэгдээхэ түхеэрэлгэнүүдэй тоое, ядерна һомонуудай хамтын хүсые энэ үе соо хорооһон тухайдань Шейсон дуугай үнгэрөө.

НАТО-гай 1978 оной декабрьда гарга́han шиидхэбэриин «хубилгагдахагүй болоһоной» һүүлээр лэ Европодохи зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай зүүн ба баруун оронуудай хоорондын хөөрэлдөөнүүд эхилжэ болохо гэһэн һанамжа министр хэлэбэ. Тиин, үнэндөө, Европодо буу зэбсэгүүдые дахинаа үрдилдэн түлеэржэ эхилхэ хараа бодол баримталагшадые тэрэ дэмжэнэ, сэрэгүүдэй эндэ хоёр талаһаа сугларалгын хэмжээ хороохо асуудал бүтэмжэтэйгөөр зүбшэн хэлсэлгэдэ правительствынгаа оруулжа болохо хубита тухай юушье хэлэнэгүй.

Гэхэтэй хамта, Франциин национальна оборонын министр Ш. Эрню Сомюр хотын сэрэгэй училищида үгэ хэлэхэдээ, Франциин шэнэ правительство «Зэбсэглэлгын талаар, тэрэ тоодо нейтронно түхэлэй зэбсэгүүдэй талаар шэнжэлгэнүүдые хэжэ үргэлжэлхэ бодомжотой» гэбэ. Гэхэ зуура буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэгдэг НАТО-гай политикаһаа дулдыдаг жэлнүүдтэ бэшэ, харин үнэхөөр бээ даа-һан политика баримталдаг, шахардуу байдал һуларуулхын, бүхы үрэнүүдтэй харилсаа холбоо тогтоохын тула, бүлэглэлнүүдые зайсуулхын тула ябуулга хэдэг болоод лэ байхадаа, уласхоорондын оршом соо Франциин хүндэтэй болоһониинь элитэ.

ХОРОХО ЭРХЭ БАНИСАДРТА ОЛГОБО

ПАРИЖ. Июнь һарада Иранай парламентаар үрэнэй толгойлогшын тушаалһаа буулгагдаһан, Иранай президент байһан Банисадрта политическэ хараа бодолои үндэһөөр хорохо эрхэ Франциин засагаархид олгобо. Франциин газар дээрэ политическэ ябуулга хэхэгүй гэһэн эрилтэтэйгээр, политическэ хараа бодолой үндэһөөр хорохо эрхэ Банисадрта олгогдоо гэжэ Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Банисадр июлиин 29-нэй үглөөгүүр самолёдоор Франциде ерэжэ, Париж шадархи «Эрве» гэдэг сэрэгэй аэродромдо бууһан байна. Полициин шанга харуул доро Франциин ниислэлэй оршон тойрондо байхаар абаашагдаа.

Банисадрые үдэшэжэ ерэһэн, Иранай ВВС-эй полковник Моэзи эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ нигэжэ мэдээсэбэ: Иран дээгүүр туршахы ниидэлгэ хэхын тула Тегеранһаа гараһан «Боинг-707» самолёт-заправщигта агсан президентые һуулгажа зугадуулааб гэбэ.

Тегеранай сэрэгэй аэродромоо ниидэхынь урда тээхэнэ хушалтатай фургонмашина Банисадрай һууһан самолёдой хажууда ерэһэн байгаа.

ТЕГЕРАН. ПАРС агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, шахай пилот байһан полковник Моэзиин Банисадрые һуулгаад зугадаһан «Боинг-707» гэжэ самолёдые Иранай истребительнүүд мүрдэн намнабашье, хилэ даваханаань урид хүсөөгүй.

Гүрэнэй гэмтэн, президент байһан Банисадрые бусаяха эрилтэ Иранай гадаадын хэрэгүүдэй министерство Франциин правительствын үмэнэ табиба. Гадаадын хэрэгүүдэй министр Мир Хосейн Мусаби-Хаменейгэй мэдүүлһэнэй ёһоор, тиимэ эрилтэ июлиин 29-дэ Тегерандахи Франциин элшэн сайдта дамжуулагдаһан байна.

МОХАММЕД ФАРХАД СҮЛӨӨЛЭГДӨӨ

ДАККА. Бангладешэй Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь Мохаммед Фархад худалаар гэмнэгдэн хаагдаад, жэл үлүүтэй соо түрмэдэ һууһан байна. Июлиин 30-да тэндэһээ сүлөөлэгдөө. Энэнь эгэршэгүй, эрид шанга тэмсэлэй үрэ дүн болоно. Тэрээндэ түрүү үзэл бодолтой партинууд, түбхын түрүүндэ коммунистнууд, профсоюзуд, залуушуулай ба бусад олонитын эмхинүүд, интеллигенциин түлөөлэгшэд, бүхы демократическа хүсэнүүд, үргэн арад зон хабаадаа. Тэмсэлэй үедэ орон дотор ехэ митингнууд, суглаанууд болоһон, КПБгай ЦК-гай генеральна секретариие хамгаалһан уряанууд ба мэдүүлгэнүүд доро олон мянган хүнэй гар табюулагдаһан байна.

ДЭЭРМЭШЭДЭЙ ГУРИМААР ДОБТОЛБО

ПАРИЖ. Урда-Африкын сэрэгшэд Ангольн Арадай Республикын газар данда худар добтолон орожо, Кунене провинциин 8 һуурин тосхониие эзэмдэбэ. НРАгай Францидахи посольствын эндэ тарааһан мэдүүлгэ дотор энээн тухай мэдээсэгдэнэ.

Ябаган сэрэгэй бригада, хүлпэншэдэй ба Урда-Африкын солдадуудай хоёр батальон, машинануудтай ябаган сэрэгэй батальон, артиллериин подразделенинүүд добтолгодо хабаадана. Тэдэниие самолёдууд ба вертолёдууд дэмжэнэ. Интервентинүүдэй батальон Кувеллын коммуные эзэмдэхэ һанаатай, хойшоо шэглэн дабшана гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ЧССР. Энэ ороной машина бүтээдэг предприятинуудай социалис экономическа хамжаанда эдэбхитэйгээр хабаадалга өөһэдынь эршэтэйгээр хүгжэлгын наидамтай тулгуурн болоо. Долоодохи табан жэлэйнгээ туршада ЧССР элдэб түхэлэй станогуудые үйлэдбэрилгэеэ улам үргэдхэхэ юм. Эндэ бүтээгдэһэн оньһон техникэ дэлхэйн 90 гаран ороной захилаар эльгээгдэжэ байдаг юм.

**

ТҮРЭЛХИД—ҺУРГУУЛИ—АЖАБАЙДАЛ

НҮХЭСЭЛ—НАҺАНАЙ ОЛЗО

Бага балшар наһандаа нүхэсэхэ гэшэ тон шухала. Үхибүүдэй нүхэсэл —түрүүшын дуран юм гэжэ А. С. Макаренко хэлэһэн байдаг. Бишыхан үхибүүн нүхэсэжэл эхилхэдээ, ажабайдалай түрүүшын дүй дүршэл суглуулжа, хүн боложо эхилнэ. Тиимэһээ үхибүүгээ жааханһаань ялида, удаань саадта ябуулха гээшэ хүмүүжүүлхы тон ехэ удха шанартай болоно. Бидэ, ехэшүүл, үхибүүдэйнгээ һонирхол, дуранда, шэлэһэн, һунгаһан нүхэдтэнь болоод тэдэнэйнь юрэнхы хүгжалтэдэ айхабтар ехэ анхаралтайгаар хандаха ёһотойбди.

Нүхэд олон янзын байдаг. Эхэ, эсэгэ бүхэн үхибүүнэйнгээ һайн нүхэдтэй байхые хүсэдэг, тэрэнэй түлөө оролдодог гээшэ аабзабди. Теэд хайшан гэжэ, ямар үндэлэ аргаар энээнние туйлахаб? Үхибүүгээ хайшан гэжэ нүхэдые шэлэжэ һургахаб, муу нүлөөнтөө яажа хамгаалхаб, хэрбээ тодхорой тохёолдобол, яажа абарха, туһалхаб гэһэн асуудалнууд хүмүүжүүлгымнай замда, сэхыень хэлэхэдэ, заха хизаргүй оло дахин дайралдадаг бэшэ аал?

Зүб. Эдэ асуудалнууд олонхи түрэлхидэй һанааень зобоодог. Түрэлхид тиимэһээ үхибүүдтээ, иланганаа бишыхан байхадань, наадаха нүхэдыень өөһэдөө заажа, оложо үгэдэг байна бшуу. Тиихдээ тэдэнэй эбтэй эстэй наадахынь тула хамтын һонирхолтой, атаа мэсэ татахагүй зохид наада оложо үгэхые оролдодог ха юм. Адлирхуу хүтжэлтэтэй, таараже наадаха аабза гэжэ һанаһаһан үхибүүд заримдаа бэе бэедээ халдасагүй хүйтэн байхаяа һанадаг. Харин тиихдээ тад ондоо абари зантай үхибүүдээр аргагүй зохидоор таараже нүхэсэдэг. Энэ хэлэшэеэ батадхахын тулада Улаан-Удын 33-дахи һургуулиин 3-дахи классай хоёр һургашадые дурдая. Алешагал түргэн зантаншье һаа, түргэн номгордог, баян бардам зантай үхибүүн. Харин Сережа тад ондоо. Тэрэ даамгай даруу зантай, юумэ нарибшалан бодожо шададаг, ухаансар хүбүүхэн. Алеша өөрынгөө абари занһаа тодхортожо, классайнгаа бусад хүбүүдээр таарадаггүй, абаһаар «нюдаргаараа хөөрэлдэхээ» һанадаг. Тиимэ зантыень мэдэхэдээ, басагахануд Алешые гасаалжа: «Эй ши, заряа. Дахинаа үрэгэд гэлши!» гэжэ наадалха. Хорроо, бусалһан Алеша бүри ехээр гааража, басагадые шаг шууяа табитарнь намнаад, хүсөө һаа, үһэндэнь аһашадаг һэн. Багшынгаа юундэ басагадые гомдохоонобши гэхэдэ, өөһэдөө түрүүн намайе бү гомдоог лэ гээд уралаа дурбиилгаха.

Теэд иимэ багтасагүй зантай Алеша яагаад Сережотой таараналь гэһэн асуудал гарана. Эндэ Сережын абари зангай булюу һайн талыень онсо тэмдэглэмээр байна. Алешые Сережодо сухалдаагүй гээ гүт? Арайшье тиимэ бэшэ ёһотой. Сережа тэрээндэ гансата гомдоогүй, харин хүлисөө. «Хүлисөө» гэжэ хэлэхэдэ, Сережын алхамай саанаһаа, ухаан бодолой үмэнэһөө хэгдэһые бидэ гэршэлнэтүйбди. Сережа түрэлхиин тиимэ даасатай, жэжэ божо юумэндэ анхаралаа ехэ табидагүй, бараг зантай үхибүүн байшоо ха юм. Тиимэ байгаалиин табисуурай (тиигожэ хэлэжэ болохо һаань) хүлисэлдэ хүртэнэн Алеша Сережын хажууда өөрэ бүри һайнаар, эрхимээр харуулхые оролдоно бшэ аал? Энэ нүхэсэлые бидэ ёһотой нүхэсэл гэхэ байнабди. Харин тэдэнэй багша Галина Васильевнагай заримдаа гайхан: «Сережа яажа Алешые тэсэдэг гээшэб?» — гэһэн асуудал бүриные гайхалтай байха шэнгил.

Теэд Сережын гэртэхинэй Алешодо зангаа жаахашье хүбилаагүй, хүбүүгээ тэрээнтэй саашадаа нүхэсэхыень хорёогүй байнаниинь залуу хүмүүжүүлэгшэдэй гэр бүлые, тэдэнэй нэрэ хүндые гансал дээшэнь үргэнэ.

Хоёрдохи жэшээ. Каменскын 1-дахи дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагша Воводо хамта һурадаг Петишь харгылдаг болобо. Вова Петидэ суглуулдаг марка, значогуудаа харуулна. Юунэй түлөө, хайшан гэжэ эдэнние суглуулдаг юм гэжэ хөөрэнэ, һургана. Харин Петя мүльһэн дээрэ һайнаар халтирдаг хадаа Вовые катогто абаашажа, һолжоржо һургана. Эдэ хоёр хүбүүдэн нигэжэ бэе бээ дүнгэлсэн, һургалсан нүхэсэхэдөө тургэн дадажа, саашадаа ёһотой һайн, ульгам эжэл нүхэд болохонь дамжаггүй. Үхибүүдшье өөһэдөө, тэдэнэй гэртэхиншье хадаа сэдьхэлээ хаһанги, тэнюун, зугаатай ябанад.

Харин үхибүүдэй нүхэсэлэй ходоодоо иимэ урагшатай һайн байдаггүйнь гомдолтой. Нэгэ гэр бүлэ зуһаланда (дача) нүүжэ ерэбэ. Тэдэнэй түбхинэжэ, хүршэнэртээеэ танилсажа үрдеэдүй байхадань, арба наһатай хүбүүниинь айхабтар тургэнөөр үетэн наһанай арбаад хүбүүдтэй танилсаадхиба. Тэдэ хүбүүд түрэлхидтэнь үлүүсэ гарама тоомтүйгөөр үзэгдэбэ. Эхэ эсэгэ хоёр һанаагаа зобожо захалба. Тэдэнэй нэгэн — һөөл биб гэжэ һанаһан янзатай хүбүүн эхэ, эсэгын ганса хүбүүе үдэр бүри хайшаншьеб дахуулхаяа наһаха юм. Нүгөө хүбүүн, юундэншьеб, наншалдааша шэнгеэр үзэгдэбэ. Гурбадахинень гэртэхин хэрэгтэй зантай, шэрүүн үхибүүн гэжэ нэрлэбэ. Тиимэ тобшолол хэһэнэй һүүлээр үбгэ һамган хоёр хүбүүгээ тэдэнэртэй нүхэсэхыень дары болюулха гэжэ шиидэбэ. Тэдэ хүбүүдэй ерэжэ, Сашые газаашаа гарахыень хэды дуудабашье һаань, Саша газаашаа гараха эрхэгүй, дүрбэн ханын өёрто һуншажал һуудаг болобо.

— Тоомгүйдөө тэдэ яагаа юм. Намда дуратай хадаа ерэнэ бэшэ гү, —гэжэ Саша гэртэхиндэ гомдолтой байһанаа мэдүүлбэ.

Сашын гэртэхин арай яаража нимэ тобшолол хээ бэшэ гү гэжэ һанагдана. Тиигэбэшье түрэлхид өөнэдыгөө зүб тэешэнь тоолоно. Теэд яахаб, тэдэнэр залуу бэшэ, ажабайдалай баян дүй дүршэлтэй болоһон зон. Хэтэрмэ ехээр бэедээ этигэхэдээ. баһал гэнэтэй байжа болодог.

Үхибүүнтээ хөөрэлдэжэ, һанаһан байныень мэдээгүй аад, нюдэ нюургүй заншалжа, хэмжээ абаһан хайшаа юм даа. Үхибүүдэй наадаха, һанаһанаа хубаалдаха нүхэрөө һунгалга ехэшүүлэйхидэл адли бэшэ, харин өөрын ойлгомжотой байдаг.

Үхибүүдэй эжэлхэ, наадаха хэрэгтэ бидэнэрэй хабаадалга заримдаа аргагүй шухала байдаг ааб даа. Хэрбээ үхибүүнэйнгээ наидабаригүй хүреэлэлгэдэ оролые мэдэбэл, бидэнэр тэрэнһээнь эрхэ бэшэ сүлөөлүүлхые оролдохо зэргэтэйбди. Иимэ ушарта айхабтар ехэ болгоомжотой наринаар, ухаантайгаар хандаһан дээрэ: захиржа, эрид эрилтэ табибал, хүлисэшэгүй буруу алхам хэжэ магадби. Хэрбээ үхибүүнтнай нүхэрэйнгөө буруу байһые мэдэрээгүй һаа, тэрэнээ хэлэрээшье бэшэ һаа, ябадалаараа заабол үмэрхэ, хорёошье һаатнай, нюусаар уулзадаг лэ байха. Тиигэхэ болоо һаа, энэмнай түрэлхидөө ехэршье бэшэ һаа, мэхэлһэн лэ ябадал болохо бшуу.

Бидэнэр, түрэлхид, һанаандамнан таараагүй үхибүүнтэй нүхэсэхыень үхибүүгээ хориходоо, тэрэнээ сэдьхэлэйнь байдалаар бэшэ, харин заабаришалгын хүсөөр алхам хүүлжэ һургана бэшэ аалди. Хэрбээ нигэжэл байха болоо һаатнай, үхибүүнтнай буруушаахаяа болёод, хэлээшээртнай дуугайхан байдаг болоо һаа, бүри муу — тэрэтнай бүхы юумэндэ хайша хэрэг, хамаагүй болохо байна бшуу. Тиимэһээ, хүндэтэ түрэлхид, үхибүүнэйнгээ хэнтэй, хайшан гэжэ нүхэсэхэ хэрэгтэ анхарал ехэтэйгээр хандажа, мүнөө ує сагай эрилтэдэ таарама хүнэй болбосорон хүгжэхынь түлөө бага балшарһаань оролдоёл.

В. АСОНОВ.
Тимлюйн дементьн заводой электромонтер, Каменскын 1-дахи дунда һургуулиин түрэлхидэй комитедэй түрүүлэгшэ.
В. ТОКТОХОЕВА.
журналист.

(УРАН ЗОХЁОЛШЫН ДЭБТЭРҺЭЭ)

ТЭРЭ ХОЛЫН МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭРНҮҮД

Азиа, Африкыи уран зохёолшодой 1958 ондо Ташкентдэ болоһон түрүүшын хуралдаанда Хоца Намсараев Ч-Р. Намжилов хоёр хабаадалсаһан байна. Тэндэ хэгдэһэн тэмдэглэлнүүдэй нэгэ хэһэгые доро толилхомнай.

Октябрини 5. Мүнөөдэр хуралдаамнай эхилээ. Элдэб яһатанай зохёолшодтой танилсажал ябанабди. Шара хубсаһатай, хундан толгойтой Цейлоной лама. Нэрэнь Сири Сивали. Шантагар хамартай, маряатайшаг. Англи хэлэ муутай аад, балай ярилдажа бирабагүйбди. Тиигэһээр байтарнай, сагаан хубсаһатай, нюдэндөө шэлтэй, удхэн хара һахалтай хүн ерээд, бидэнние ородоор мэндэшэлбэ. Толгойгоо сайбар нимгэхэн цулаадаар зохидоор тааруулжа уянхай. «Энэ бабагартай намайе буулгалши» — гээд Хоца Намсараевич һэмэхэн гарыем татаа һэн. Зурагыень хоёр дахин абабаб. Ород хэлэн дээрэ оцлгуулжа биранагүй хаб гэжэ тухайлхадаа, тэрэмнай миниг барижа байһан ручка абаад, блокнот дээрэмни: «Сант Сингх Сеххон. Пенджаб» гэжэ ехэл ороддосотой удаанаар бэшэжэ үгөө бэлэй. Уданшьегүй шаралгы торгон хубсаһатай, урин налгай, нюдөөрөө энеэбхилһэн эхэнэр манай танилые яралтайгаар, гараараа зангажа байгаад дуудаба. Энэнь, һүүлдэ мэдэхэдэмнай, Энэдхэг ороной суута уран шүлэгшэдэй нэгэн Амрита Притам гэдэг байгаа һэн. Делегацияраа хайшаашье ошохо болоод, манай «бабагарые» бэдэржэ ябана гэжэ тэдэнэй оршуулагша тайлбарилба.

Октябрини 6. Аяар холын Ганаһаа ерэһэн, нарин үндэр, хара шарайтай хүбүүн Камерун Доуду гэгшэтэй забһарлалгын үедэ танилсаад, оршуулагшые зорюута дуудажа хөөрэлдэбэбди. «Шүлэг, пьесэ бэшэдэгби, яһала хэблэлдэ гарадаг», — гэбэ.

Вьетнамай делегациин хүтэлбэрилэгшэ, шүүмжэлэгшэ Хоай Тхань дунда зэргын бэетэй, хара хүрин шарайтай, туранхай аад, шанаа ехэтэй хүн. Французь хэлэнэй оршуулагшаар дамжуулан ярилдажа, адресаа абалсабабди. Зохёолнуудаа оршуулалсажа, нюгаг орондоо хэблүүлхэ тухай хөөрөлдэнэбди.

— Бидэнэр, зохёолшод, юрэ хэлэхэдэ, шүүмжэлэгшэдһээ айдаг, эүрхэ алдадаг агшабди, — гэжэ Хоца Намсараевичай хопюнлон дуугархада:

— Үгы, битнай һайн һанаатай. Зөөлэн шүүмжэлэгшэб, — гээд уринаар энеэнэ.

Монгол ороной түлөөлэгшэд: эрдэмтэн, зохёолшо Цэндийн Дамдинсүрэн, уран шүлэгшэ Цэвэгмидын Гайтав гэгшэдтэй мүнөөдэр уулзажа, ехэл хүхибэбди. Энэ хуралдаанда зорюулжа гаргаһан «Утга зохиол урлаг» журналай тусхай номерые, мүн өөһэдынгөө номуудые тэдэнэр манда бэлэг болгон барибад. Дамдинсүрэнгуай урдань Буряад нютагаар ябаһан, олон хүнүүдые, тэрэ тоодо Хоца Намсараевичые таниха байгаа. «1942 ондо монгол циркын бүжэгшэдэй Буряад орондо ошожо, уран бэлигээ харуулһанда зорюулһан шүлэгүүдые бэшээ агша бэлэйб», — гэжэ тэрэ дурсан хөөрэнэ. Харин Гайтавынь ябажашье үзөөгүй, хэнинсшье таниханагүй байба. Юрэ хөөрэлдөөндэшье оролсоогүй, дуугайхан һуугаад лэ, бидэнние ажаглангяар хараад байһан хэбэртэй.

Октябрини 7. Амаралтын үдэр байжа, олон айлшадтай хамта хотын саанахи зуһаланд гарабабди. Тэрэ газарнай узбек хэлэн дээрэ «Чоготай» гэжэ нэрэтэй байба. Сэбэр агаарта хүн зон сэнэнэд, нишэ тиишээ ябажа яриланад. Шатар табиһаншье улад бии. Ургажа байһан виноград хаража, ехэл һонирхобобди. Тээ саана узбек жолоошодой зохидоор дүхэриглэжэ һуугаад, сай уужа байхыень харамсаараа:

— Тэрээ руу ошоёлши, ундамни хүрөөд байна. Шэ дэр уран шүлэгэй үдэшэ, дуу хүгжэмэй концерт һонирхол ехэтэйгээр үнгэрөө.

Октябрини 10. Бүхы комиссинуудай хүдэлмэри үргэлжэлөө. Манай комиссиин суглаан дээрэ Энэдхэгэй зохёолшо Мулк Радж Ананд («энэшни манай Анандал бшуу даа» гэжэ Хоца Намсараевич түрэл дүтөөр һанан дуугардаг байба), Цейлоной лама Сири Сивали, Индонезиин суута прозаик Прамудья Ананта Тур, Хитадай түлөөлэгшэ Эми Сяо гэхэ зэргыи хүнүүд үгэ хэлээ. Азиа, Африкын зохёолшодой саг үргэлжын бюро байгуулха, тусхай журнал бии болгожо, хоёр түбиин элдэб ороныудай уран үгэтэнэй бэшэһэн зүйлнүүдые хэблэжэ байха, эрхим бүтээлнүүдэй түлөө шан тогтоохо тухай дурадхалнууд оруулагдаа. Комиссиин суглаанай түгэсхэл дээрэ Казахстанай эрдэмтэн, уран шүлэгшэ Абдильда Тажибаев аха дуу ёһоной хаадуун үгэ хэлэжэ, манай нютага морилжо хайрлыг гэһэн үрэал бүхы байгаашадта айладхаа бэлэй.

Корей ороной ахамад зохёолшо Хан Сер Ятай мүнөөдэр танилсажа, нэгэ хэһэг яриладабди. Үндэршэг бэетэй, бууралтаһан үһэтэй, даруу түбшэн янзын хүн. Эндэхи поэдүүдэй шүлэгүүдые оршуулжа, бүряад хэлэн дээрэ түнхагланан «Байгалай толон» журналаа бэлэглүбэбди. Ехэл баясаһан хэбэртэй, нүхэрнай өөрынгөө нютагай гоё һайханние харуулһан зурагуудые баряа бэлэй.

Октябрини 11. Монгол угсаатан энэ хуралдаанда ехэ олон ерээ байна. үглөө үдэшэ сугларжа хөөрэлдөө һаанай, һайн байгаа гэжэ урда үдэрынь хэншьеб бидэндэ дуулгаһан юм. «Зеравшан» ресторанай багахан таһаала соо Монгол ороной зохёолшод Дамдинсүрэн, Гайтав, Үбэр-Монголой түлөөлэгшэд Малчинхүү, Сайнцогт, Халь-

магай поэт Аксен С... Буряадһаа Хоца Нам... вич бидэ хоёр хэлсэ... таа сугларбабди. Ура... хёолой хүгжэлтэ, шэ... һан номуд тухай, ... ралдаанай һүүлээр ө... рондоо холбоо барис... тоохо, зохёолнуудаа с... лалсаха тухай хөөр... яһала удаан һуубабди... Гайтавтай дүтэ танил... «Дамдинай Сүхэ-Баатар... жэ нилээд томохон по... буряадшалха болобоб... Намсараевич Сайнцогт... мые абаа һэн. Энэ хүн... үгэтэй, номгон даруу... хуушан монголоор уг... бэшэдэг бэзэт даа» гэ... най үбгэжөөлдэ хандаж... гарһыень лэ бүхэли... зэргэлжэ һууһан аад, ... жа абабаб.

Октябрини 12. Хура... да оролсоһон түлөө... хэдэн бүлэг боложо... раад, автобусуудта... хүдөө нютаг гарабабди... кентнээ гушаад модоно... да оршодог нэгэ жиирэ... хоздо бидэ тудабабди... сэмгэтэй үхэр бүреэшүү... жэмэй дуугаар, бара... абяагаар бидэнние бар... лолтойгоор утган абаа... лайнь байрые, жэмэс... даг газарыень ябажа... бабди. Хара, ногоон... град ондо ондоо уч... ургуулагдадаг юм байна... хэзг шэнги болгон на... жа улатай, хажуугаарн... рахадаа гу, али зосоо... ороод ябахадаа, жэмэ... таһалаад, амтыень ... болохо. Нэгэ үзбек а... орожо, банра байдалыень... рабабди. Оро дэбисхэр... саһанһаа бэшэ юумэн... данагүй. Юрэ энэнь... зуурын байжа болоо... Яһала сомор, сэбэршье... лээрнь саилалга болоб... заа түхеэрэгдэнхэй... хоолынь үндэһэн узбе... римаар бэлдэгдэһэн бе... Гол хүндэнь узбегэй... плов ааб даа. Нютагай... һайханай бүлгэмэйхидэ... өөөр хатар наада хар... Янза бүриин хүргэжэ... руулжа байгаад. дуу д... данад. Үнэеэ оло таа... наринхан гээгэнүүд... гүрэһэн, дунда наһанай... нэр һахы-һалаг дэбхэрэ... тарба.

...Суглаанай хаагдаһа... но хэдэ бүлэгүүд б... таһараад, зарим союзн... публикациуудаар аянша... ябалган болохоор хүлеэ...

Ч-Р. НАМЖИЛ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүү... һаа) Хальмагай поэт А... сеев. Х. Намсараев, каза... хёолшод М. Джангали... Тажибаев гэгшэд Та... шадар хөөрэлдэжэ байна...

Авторай ф...

Цэдэн ГАЛСАНОВ

НАЖАРАЙ НАМААЛМА НАЙРУУЛГАНУУД

1. Һэлэнгэ дээгүүр һолонго

Гани һарамнай нарайлба,
Уни манаяа хуряаба...
Уя дура хүдэлгэмэ
Ая ганга анхилба.
Хургы торго эсхүүлмэ
Ургы ногоон унжарба.

Бугын эбэр шуһажаа,
Зугын һабар тоһожоо.
Бухы байгаали наражаа,
Хухы һуугаали донгодоо.

Залин түрүүнээ нэрьебэл,—
Аалин аадараар тобороо.
Дуулим агааараар жэргэмэл
Гуулин дуугаараа тодороо.

Тэрэнги эрьедэр үргөөд.
Һэлэнгэ халин һалаатаа.
Һолонго долоон үнгөөр
Ороного тээнээ дугаатаа.

Мүльһэнһөө Байгал мултараад,
Хүрьнэнһөө газар үрэжөө.
Баян таламнай билтараад,
Уян аялгаар хүгжэмдөө.
...Гани һарамнай ерэнхэй,
Уни манаяа һэбинхэй.

2. Мүнхэ-Һарьдаг үльгэршэ

Сүлбэрэнш оройдо саган хайлаад,
Сүл газар руу уруудан һайлаа.—
Мүнхэ-Һарьдаг лэ гансаараан сайгаад.
Мүнөөшье абанагүйл малгайгаа.
Сэлгеэн бужагар сэсэн толгойдоо
Сээжээр халима үльгэр зохёогоо.—
Үүлэн дээрэнээ доошоо тонгойгоод,
Үльгэршын хууртай мүшэд тохёогоо.
Түнхэнэй түрүү таряашан үбгэн
Тэрэ үльгэршень түүрээн байна;
Зэдын хонишон — хэрбааша мэргэн
Зэбэеэ туршангаа дэгэд шагаана...
Теэд Мүнхэ-Һарьдаг лэ нөөхил
зандаа.

Түүрээл аялгынь шагнажал һууна.
Тэнгэри тулама сэсэн тархидаа
Түмэн жэлнүүдэй домог хадууна:
Буряад угсаатанай уул туужые •
Буха-Нөөнһоо эхи татана;
Гэсэрэй гушан гурбан баатарые
Гэшхэлээд шулуужаһынь дурдана...
Тэрэ һамбаандань, хабирга доогуурнь
Тэбсэг дамжажа, аршаан хүүюурнүүд
Тэршээтэн харайнад, Үшөө
саагуурнь

Тала бүрхөөнэ үшөын хибэсүүд.
Алтан-Мүндаргын саһан гэдээд,
Арюун Байгал руу шуухиран
дуулаа.—
Аяян Һарьдаг лэ хасабша нэхээд,
Абанагүй һагсуурга малгайгаа.

3. Хухын дуунай

һүниин дуун

Хухын дуунай хүгтэйшье һаань,
Хүгжэмһөөнь гоёор дууланалшн.
Хухын дуунай зүнтэйшье һаань,
Хүсэмөөр наһаа тоолонолшн.
Хухын дуунай һүнишье һаань,
Хүүхэн, шиминл һануулналши даа.

Хүүргэ, дугын бүхэшье һаань,
Хүтэрэлдэжэ, хүтэлнэлши даа.
Һааһаар һү гудамхинаһаам
Һайхан ундан байдаггүй хаям!
Һаран-Хухы — дангинаһаам
Һараана, намуу һаргадаг хаям.

Хүүрыг дуунай хүгтэйшье һаань,
Хүгжэмһөөнь гоёор дууланалши.
Хухын дуунай зүнтэйшье һаань,
Хүсэлөө өөрөө буулганалши.

ХҮН БА ХУУЛИ

ЁҺО ГУРИМ ЗААТАГҮЙ БАРИМТАЛХА

Тэрэ урдаһаань табилуулжа ябааша автомашиныи үлэ мэдэг гүйбалзан, «жороолхые» ажаглан сасуу милициин сотрудник жолоошондонь «Зогсо!» гэһэн тэмдэг үгөөдхибэ. Гүрэнэй автомашиные жолоодожо ябаһан шофер А. А. Киселевой үнэмшэлгэ болон бусад документнүүдые шалгажа байха үедөө ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ һууриинь ара талада хэбтэһэн буу обёороодхёо һэн.

Энэ хүн ямаршье хадань буу бариха, абажа ябаха эрхэтэй байгаа ха гү гэжэ бодомжолходоо, буугай эзэн гэһэн үнэмшэлгээ, ангуушанай биледые харуулхыень тэрээндэ дурадхаа һааб даа. Тиимэ документнүүд байбагүй. Энэ агнуурини дробовик бууе танихагүй нэгэ хүнһөө худалдажа абаа һэм гэжэ тэрэ мэдэрхэ баатай болоо һэн.

«Буу худалдан абаха, бүридхэлдэ оруулха, хэрэглэхэ болон хадагалха дүрим эбдэһэнэй түлөө харюусалга тухай» РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1976 ондо тунхаглаһан Указай үндэһөөр Советскэ райсоведэй гүйсэдкомой захиргаанай комиссиэ эрхэтэн Киселевто 20 түхэригэй яла тохоһон, буугынь хуряан абаха гэһэн тогтоол абаһан байха юм.

Хэн нэгэнһээ буу худалдан абаһан, дотоодын хэрэгүүдэй органуудай зүбшөөлгүйгөөр, ангуушанай биледгүйгөөр агнуурини буу худагалдаг, ондоо хүндэ буугаа барюулдаг, бүридхэлдэ буугаа оруулхаяа хулжадаг хүнүүдтэ 20 түхэриг хүрэтэр яла түлүүлхэ, буугынь ямаршье түлбэригүйгөөр хуряан абаха гэһэн заабари тэрэ Указ соо эли тодоор үгтэнхэй бшуу.

Агнуурини буу худалдажа абахын тула дотоодын хэрэгүүдэй органуудта хандаһанай, заатагүй бүридхэлдэ оруулһанай хэрэг юун байгаа юм гэһэн асуудал гаража болоно.

Гүрэндэ, нинтын гуримда, тэрэшэлэн хүндэ аюулгүй ажабайдал хангаха, гүрэнэй, нинтын, хүнэй хубиин зөөри аршалан хамгаалха хэрэгтэ хоро хүргэжэ, усал тохёолдуулжа боломоор зүйлнүүдтэ саг үргэлжын хиналта байгуулга, тайлбари үгэлгын хиналта тогтоолго хадаа совет правительствын тогтоолнуудай ёһоор дотоодын хэрэгүүдэй органуудта даалгагданхай бшуу.

Энээн тушаа гаргагдаһан ёһо гурим болон хуулиинуудые нарижуулан һайжаруулха асуудалда Совет гүрэн хэр үгнаа хойшо саг үргэлжын ехэ анхарал хандуулжа байдаг гэжэ. Тайлбари тогтоолгын гурим байгуулгада РСФСР-эй СНК-гай 1918 ондо абаһан «Буу тушаалга тухай» Декрет эхи табиһан түүхэтэй юм. Удаань мүн лэ РСФСР-эй СНК 1920 ондо «Агнуури тухай» Декрет абаа һэн. Тэрэнэй үндэһөөр Газар таряалангай комиссариадай үгэһэн ангуушанай үнэмшэлгэтэй 18 наяа гүйсэһэн хүнүүдтэ агнуурини буу худалдажа абаха эрхэ олгогдоһон байна. Саашадаа энэ шухала хэрэгэй улам нарижуулагдажа байһые РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1976 ондо абаһан Указ бариталан харуулжа бшуу.

Хүн зоной ажаһуудаг газаринуудта алибаа буугаар буудалга хадаа нинтын гурим журам эбдэһэн социальна ехэ аюултай аяг аанга мүн болоно. Эрхэтэн Сазонов һогтуудаа наираже, Улаан-Удын Дальневосточно үйлсэдэхи айлнуудай сонхо руу агнуурини буугаар хэды дахин буудаа, тэндэ ябаһан нохойнье буудаад туршаа. Иимэ зөрөөг зөбүүрхэмэ хулиган аанга гаргаһан Сазоновой хэрэг арадай сүүдтэ харагдажа, гурбан жилээр эрхыень хаһаха гэһэн шиидхэбэри соносхогдоһон байна юм. Буунь хуряан абтаа. Уголовно харюусалгада оромоор бэшэ гэм гэжэ тоологдоо хадань иимэ ааша гаргаһан хүниие зөөхиргаанай ёһоор зөмэлжэ, 30 түхэриг хүрэтэр яла түлүүлхэ, буунь хуряан абаха шиидхэбэри гаргагдаха зэргэтэй.

Эрхэтэн Коверов агнуурини дробовик буутай байһан. Тэрэ нинтын гурим ходо эбдэдэг, архи ехээр уудаг, гэр бүлыихидөө айлгадаг, заадаг угаа муухай зан абаритай хүн байнюо. Иимэ гэмтэ ябадал, хэһэнэмнгээ түлөө тэрэ дүрбэн жилээр эрхлеэ хаһагдаа бшуу.

Тобшолон тэмдэглэхэдэ, нинтын гурим ходо эбдэдэг, архи намнадаг гү, али зүрхэнэй үбшэнтэй хүнүүдэй агнуурини, мүн бусад түхэлэй буу, һомолыинь захиргаанай гуримаар зэдһэнэ абтаха хуулитай бшуу.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй дээрэ хэлэгдэһэн Указые тайлбарилан, эндэ тогтохо зүйл гэхэдэ, агнуурииингаа бууе бүридхэлдэ оруулаагүй хүн бүхэн тэрэнээ эрхэ бэшэ дотоодын хэрэгүүдэй таһагта ошожо, бүридхэлдэ абхуулха, тэндэнээ буу хадагалха, хэрэглэхэ, абаһа ябаха эрхэ олгоһон документ абаха үялгатай гэжэ һануулха ушар гарана.

Гадна хэн нэгэн агнуурини хаһын дүтэлхэдэ түбхын түрүүндэ буугаа бэлдэжэ эхилдэг гэжэ мэдээжэ зүйл ааб даа. Ушар тиимэһээ агнаха эрхэ олгоһон документ тушаа анхаралаа онсо табиха шухала. Хэрбээ буу бариха болзорой дүүрэшоод гү, али барагдаха дүтэлөөд байгаа хадань, ажаһуудаг районойгоо дотоодын хэрэгүүдэй таһагта дары ерэжэ, документтээ шэнэлүүлхэ тон шухала байһые һануулха хүсэлэнтэйбди.

С. ДОНДОКОВА.
Улаан-Удэ городой Советскэ райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай инспектор.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Даабари дүүргэлтын журам» — түрүү бэшэг. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ зорюулагдаһан материалнуудай суглуулбари. «Республикын ажалай үдэр» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Мүнөөдэрэнимнай гол шухала хэрэгүүд» — «Правда Бурятии» газетын корреспондентын хэһэн хөөрэлдөөн. «Долоон эдиршүүл фермэ дээрэ хүдэлнэ». — В. Стрижагай статья. «Жэшээ амжалтада уряалдаг» — Д. Новиковой статья. «Түрэл орон доторнай» — ТАСС-ай мэдээсэлнүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Театр». «Түүхэ ба мүнөө үе саг» — В. Лапухинай статья. «Бумбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Заншалта «Субботын галханай» материалнууд. Соносхолнуууд.

СЭНХИР ЭКРА

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55 — Дамжуу... гын программа. 9.00 — «Вр... мя». 9.40 — Үглөөнэй гим... стика. 10.05 — «Синдикат... — телефильм (3-дахи сер... 11.10 — «АБВГДейка...». 11... — «Түрэлхидтэ зорюулагда... дамжуулга». 12.10 — Һур... балгаар СССР-эй чемпион... 12.40 — «Һолонго» — арад... дай уран бүтээлэй телевиз... онно программануудай ... уласхоорондын фестиваль. «... тарай үе саг» (Сингапур... 13.05—Архитектура. «Олим... пиин барилганууд». 13.35 — «Спортлотогой» 31-дахи тира... 13.45—«Уулзалга». Совет ур... зохёолшодой рассказуудаа... СССР-эй арадай артист К. Ли... ров, РСФСР-эй габьяата ... тистка Л. Малеванная уншы...

Улаан-Удэ. 14.30—Шэнэ ... нин (буряадаар). 14.40—Худ... гэй ажалшадта зорюулагда... һан хүгжэмтэ программа.

«Орбита». 15.15—«Мүнөөд... — түби дэлхэйдэ». 15.30 — «Волшебная серна»—муль... фильм. 15.45—«Мэдээжэ ... юрэ бусын юумэн». 16.45—«Т... лько остров не возьмешь ... собой». — телевизионно ура... һайханай фильм. 17.50 — По... литическэ шэнжэлэгшэ В. ... Бекетовэй хөөрөөн. 18.20 — «Хабарай аялгануд». Филь... концерт. 19.00 — «Мүнхэ ... гэрэл гамнаарай» — бариматал... фильм. 20.00—20.15—Забһар... лалга. 20.15—Краснодарай хэ... заарай Тихоревскэ районой ... Фастовецкая тосхоной хэ... хоорой концерт. 20.40—«Пок... стоят горы»—уран һайхан... фильм. 22.00—«Время». 22.35 — И. С. Тургеневэй зохёол... нуудаар фильм-концерт. 24.00 — Футболоор уласхоорондын ... мүрысөөн. СССР-эй суглуу... лагдамал команда—«Атлетико» (Мадрид). 01.45—Шэнэ һонин.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00655. Заказ № 176. Индекс 5901.